ANTI-MILITARISTI

NRO 3 • 2014

www.antimilitaristi.fi

ASEISTAKIELTÄYTYJÄT TURKISSA
SIVU 8

POLIISI JA MILITARISMI
SIVU 12

OSTA AKL:N TUKITUOTTEITA

www.akl-web.fi/yhdistys/myyntituotteet

Tuotteita voi tilata AKL:n toimistolta p. 040 836 2786, tilaukset@akl-web.fi Myös paikan päälle toimistolle voi tulla ostoksille - varmistathan etukäteen, että toimistolla ollaan paikalla. Minimitilaus 4 euroa, jos maksu ei ole tilauksen mukana. Postikulut lisätään hintaan. Pankkiyhteys FI87 8000 1700 7505 41.

AKL:n jäsenille tarkoitetut jäsenhinnat (suluissa) ovat voimassa vain Helsingin toimistolta ostettaessa/tilattaessa sekä myyntipöydillä, jos maksat samaan aikaan jäsenmaksun. Jos haluat jäsenalennuksen, maini tse siitä tilausta tehdessäsi.

LEVYT

- Asan ja tovereiden tukilevy AKL:lle:
  - CD 16 € (13 €)
- Farewell to Arms 4 -CD 5 €
- Farewell to Arms 3 -CD 5 €

PINSSIT JA RINTANAPIT

- Katkaistu kivääri -pinssi 2 €
- rintanapit (38 mm ja 25 mm) 1 €

ANTIMILITARISTISET T-PAIDAT

- perinteisen leikkauksen t-paita, luomu 16 € (14 €)
- miesten tai naisten stretch, luomu 16 € (14 €)
- Katkaistun kiväärin kuvalla mustia ja vihreitä paitoja, rauhanleijonan kuvalla mustia. Koot S-XXL.
- vanhojen mallien hajakoot 5 €
- kierrätyspaidat (ei postitse) 8 €

PAMFLETIT

- Sodalla on lapsen kasvot 1 €
- Propagandan takaa 1 €
- muita pamfletteja 1 €

KIRJAT

- Conscientious Objection. Resisting Militarized Society 25 €
- Katkelmia alistumisesta ja vastarinnasta 3 €
- muita kirjoja suomeksi ja englanniksi

MUUT TUOTTEET

- kaulahuivi mustana tai valkoisena 12 € (10 €)
- reilun kaupan kangaskassi 5 €
- heijastimet 3 €
- joulukortit 5 € / 10 kpl

Antimilitaristi on Aseistakieltäytyjäliitto ry:n neljästi vuodessa julkaisema antimilitaristinen kulttuurilehti.

ISSN 2342-2998

Tilaukset 15 euroa/vuosi.

Tili FI87 8000 1700 7505 41.

Lehden tilaus sisältyy Aseistakieltäytyjäliiton jäsenmaksuun.

TOIMITUS NUMEROSSA 3/14:
Jussi Hermaja, Pauli Huotari, Jyrki Lappalainen, Juho Narsakka, Kaj Raninen, Kikka Rytkönen, Anna Saharinen (ulkoasu), Henri Sulku, Tuuli Vuori (päätoimittaja)
Uudelleenjulkaisu: Juha Tuomikoski

PAINOPAIKKA:
Newprint Oy
Joutsenmerkitty painolaitos, lupanumero 441-624

Antimilitaristi on Aikakauslehtien liitto ry:n sekä kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liiton Kultti ry:n jäsen.

Lehdessä esitetyt artikkelit eivät välttämättä vastaa kaikkien kirjoittajien tai toimituskunnan näkemyksiä. Kukin seisoo omien artikkeleidensa takana.

Aseistakieltäytyjäliitto/
Antimilitaristi
Rauhanasema
Veturitori 3
00520 Helsinki
www.akl-web.fi

Haluatko mainostilaa lehdestämme?

Kysy tarjousta!

Tiedätkö asian, ilmiön tai henkilön josta haluaisit lukea Antimilitaristista?

Vinkkaa juttuaihe!

Etsimme jatkuvasti uusia toimittajia, valokuvaajia, kuvittajia ja kääntäjiä.

Tule mukaan toimituskuntaan!

Toimituskunta on kiinnostunut kuulemaan lehden aiheisiin liittyvistä opinnäytetöistä tai muista tutkimuksista.

Tarjoa artikkelia lehteen!

Ota yhteyttä!
paatoimittaja@akl-web.fi

ANTI-MILITARISTI
NRO 3 • 2014

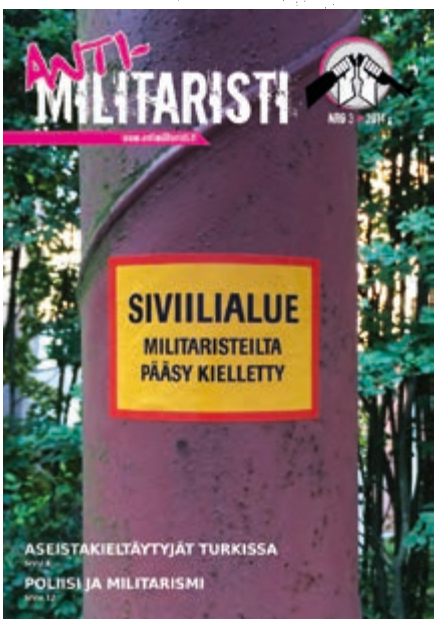

#Siviilialue #Keskuspuisto #Helsinki

PÄÄKIRJOITUS

Solidaarisuutta!

Lähetin tänään faksin, ehkä toisen kerran aikuiselämäni aikana. Syynä oli turkkilainen aseistakieltäytyjä *Ali Fikri Işık*, joka joutuisi sotilasoikeuden eteen seuraavana päivänä. War Resisters' International (WRI) välitti turkkilaisten toverien pyynnön vedota tuomioistuimeen. Kun Rauhanasemalta faksi edelleen löytyy, oli toimeen tietenkin tartuttava.

Tämän lehden uutisissa kerrotaan kolumbialaisesta *Jhonatan David Vargasin Becerrasta*, jota uhkasivat sotilasrikossyytteet. Tarina sai ainakin toistaiseksi onnellisen lopun, mitä osaltaan edesauttoivat eri puolilta maailmaa lähetetyt protestikirjeet asiaan vaikuttaville päättäjille.

Kansainvälinen solidaarisuus voi helpottaa yksittäisen aseistakieltäytyjän tai muun rauhanvangin oloja. Parhaimmillaan se edistää hänen vapauttamistaan. Vankilaan lähetetyistä tukiviesteistä on puolestaan tullut tärkeitä monille vapautensa menettäneille.

Solidaarisuus on tapa olla osa kansainvälistä liikettä. Vaadimme asevelvollisuuden ja militarismin loppua paitsi Suomessa, myös kaikkialla muualla – ja tietenkin muut vaativat samaa Suomelta. Nytkin WRI:llä on vetoomus totaalikieltäytyjä Henri Sulkun ja kaikkien täällä tuomittujen mielipidevankien vapauttamiseksi (muista katsoa toimintakalenteri!).

Joulukuun alussa vietetään jälleen vuosittaista, kansainvälistä Rauhanvankipäivää. Silloin muistetaan rauhaa puolustavien tekojensa vuoksi vapautensa menettäneitä. Kirjoita sinäkin kortti vankilaan.

TUULI VUORI

SISÄLLYS

Uutiset 4
Parlamentaarinen selvitystyöryhmä: Lisää rahaa aseisiin 7
Asevelvollisuus Turkissa: Turkin aseistakieltäytyjät haastattelussa 8
Sotaa vastaan Saksan sydämessä 10
Antimilitaristinen näkökulma poliisi-instituutioon 12
Suomen ja Israelin välisen asekaupan vastustus voimistuu 14
Mitä sivari duunaa nyt? 16
40 vuotta piikkinä militarismin lihassa 17
Aseistakieltäytyminen toisessa tasavallassa 18
AKL:n toimintakalenteri 22
Wanhat walitut 22
50 vuotta sadankomitealaisuutta 23

JÄRJESTÖUUTISIA

Aseistakieltäytyjäliiton kansainvälinen verkosto War Resisters' International (WRI) valitsi heinäkuussa Kapkaupungissa hallitukseensa eli Counciliin uudet yksilöjäsenet.

Jäseniksi noin neljä vuotta kestävälle kaudelle valittiin äänestyksessä Carlos Barranco (Espanja), Albert Beale (Iso-Britannia), Jungmin Choi (Etelä-Korea), Moses John (Etelä-Sudan), Subhash Chandra Kattel (Nepal), Cattis Laska (Ruotsi), Lexys Rendón (Venezuela), Miles Rutendo Tanhira (Zimbabwe/Ruotsi), Igor Seke (Serbia/Meksiko), Hülya Üçpinar (Turkki), Sergeiy Sandler (Israel), Stellan Vinthagen (Ruotsi).

Yksilöjäsenten lisäksi WRI:n Counciliin kuuluvat verkoston täysjäseninä olevien järjestöjen edustajat sekä ei-äänioikeutettuina havainnoijina verkoston ulkojäsenet. AKL on WRI:n täysjäsen.

Liittokokouksessaan WRI virallisti lisäksi Christine Schweitzerin uudeksi puheenjohtajakseen. Hallituksen vuosittaisten kokousten välillä WRI:n toiminnan sujumisesta vastaa työvaliokunta, johon valittiin puheenjohtajan lisäksi Dominique Saillard (taloudenhoitaja), Cattis Laska, Jungmin Choi, Hülya Üçpinar, Sergeiy Sandler.

RESERVIN-KIELTÄYTYJIEN MÄÄRÄ UUTEEN NOUSUUN

Aseistakieltäytyjäliittoon tuli elo- ja syyskuun vaihteessa lyhyen ajan sisällä poikkeuksellisen paljon reservinkieltäytymistä koskevia tiedusteluja. Piikki osui samaan aikaan, kun NATO-isäntämaasopimuksen allekirjoittaminen julkistettiin ja Turussa järjestettiin NATO-maiden laivastosotaharjoitus. Monet kyselijöistä sanoivatkin aikovansa irtisanoutua armeijan reservistä vastalauseena Suomen tiivistyvälle NATO-yhteistyölle.

Reservinkieltäytyjien määrä tuntuu muutenkin olevan kasvussa, sillä jo heinäkuuhun mennessä hakemuksia oli jätetty selvästi enemmän kuin koko viime vuonna yhteensä. Parin edellisen vuoden aikana reservinkieltäytyjiä oli poikkeuksellisen vähän (alle 100 vuodessa), koska kertausharjoituksia on järjestetty huomattavasti tavallisesti vähemmän. Ensi vuonna niiden määrää ollaan nostamassa normaalille tasolle, ja Aseistakieltäytyjäliitto onkin jo käynnistelemässä uutta reservinkieltäytymiskampanjaa.

Armeijan reservistä voi irtiusanoutua täyttämällä täydennyspalvelushakemusniminen lomake ja toimittamalla se joko armeijan aluetoimistolle tai Lapinjärven siviilipalveluskeskukseen. Hakemus hyväksytään automaattisesti ja heti hyväksymisen jälkeen hakija on vapautettu armeijan reservistä rauhan aikana.

Vapautus laajenee koskemaan myös sodan aikaa, kun reservinkieltäytyjä on suorittanut viiden päivän mittaisen täydennyspalvelukurssin Lapinjärven siviilipalveluskeskuksessa. Aseistakieltäytyjäliiton mielestä täydennyspalvelus on luotu sanktioimaan reservistä kieltäytymistä ja sen järjestämisestä tulisi luopua.

KUTSUNTAKARKURUUTTA MOSAMBIKISSA

Mosambikilainen O Pais -lehti kertoo, että Manican maakunnassa suuri enemmistö asepalvelukseen kutsutuista *"ei ilmaantunut paikalle"*.

Lain mukaan kaikkien mosambikilaisten (sekä miesten että naisten) tulee rekisteröityä sotilaspalvelukseen samana vuonna, jona täyttävät 18 vuotta. Tämän jälkeen maan asevoimat valitsevat ne, jotka haluavat värväytyä armeijaan ja tekee heille lääketieteellisiä tutkimuksia selvittääkseen. ovatko he *"sopivia liittymään armeijaan"*.

Kutsuntamääräyksen vastaamattomien tulee ilmoittaa peruste poissaololleen 30 päivän kuluessa, tai heidät luokitellaan sotilaskarkureiksi.

Vuonna 2012 tehdyn selvityksen mukaan asevelvollisuus oli Mosambikin nuoren väestön keskuudessa varsin epäsuosittu instituutio.

CO-UPDATE,
MAALISKUU 2014 - ELOKUU 2014, NO. 83

ASEVELVOLLISUUS ALKAA SYYRIAN KURDIALUEELLA, KARKURUUTTA MUUALLA

Syyrian autonominen kurdihallinto hyväksyi heinäkuussa lain, joka pakottaa alueella asuvat perheet lähettämään yhden 18-30 -vuotiaan jäsenensä suorittamaan *"puolustusvelvollisuutta"*, joka kestää yhtäjaksoisena kuusi kuukautta tai katkonaisesti suoritettuna yli vuoden.

Lain seitsemännen artiklan mukaan *"niihin, jotka kieltäytyvät suorittamasta puolustusvelvollisuutta ja osallistumasta maan puolustamiseen, kohdistetaan kurinpidollisia toimenpiteitä"*. Yksi kieltäytyjistä, Bassam, pakeni Turkkiin, mutta turkkilaiset sotilaat pidättivät hänet, pahoinpitelivät ja lähettivät takaisin.

Rojava, joka tunnetaan myös Syyrian Kurdistanina tai Länsi-Kurdistanina (kurdin kielellä Rojavayê Kurdistanê) on de facto autonominen alue Syyrian pohjois-osassa.

Muualla Syyriassa opposition kannattajat ja muut kutsuntakarkurit välttelevät hallituksen toimeenpanemaa asevelvollisuutta. Ne, joiden nimet ovat viranomaisten listalla, joutuvat rajoittamaan liikkumista yrittäessään vältellä kiinnijoutumista tarkastusasemilla. Kiinnijoutuneet vangitaan.

YK:n pakolaistoimiston julkaisema raportti *"The Future of Syria: Refugee Children in Crisis"* nosti esiin kahden valtiotomaksi joutuneen syyrialaistytön tarinan. Heidän isänsä on parhaillaan vangittuna asepalveluksen välttelemisen vuoksi ja äiti pakeni raskaana ollessaan Jordaniaan.

Monet sotilaskarkurit yrittävät paeta. Syyrian viranomaiset eivät julkaise asiaa koskevia lukuja ja tilastoja ja estävät muita instituutioita ja riippumattomia elimiä julkaisemasta tällaisia tilastoja. Kuitenkin erään tammikuussa julkaistun mediaraportin mukaan 5000 miestä jätti ilmoittautumatta sotilaspalvelukseen Tartusin kaupungissa.

CO-UPDATE,
MAALISKUU 2014 - ELOKUU 2014, NO. 83

KOLUMBIAN PERUSTUSLAKITUOMIOISTUIN VAPAUTTI ASEISTAKIELTÄYTYJÄN

Kolumbian perustuslakituomioistuin antoi 16.9. päätöksen kasarmilla pidätettynä olleen aseistakieltäytyjä Jhonatan David Vargasin Becerran tapauksessa. Tuomioistuin tunnusti päätöksessään hänet aseistakieltäytyjäksi todeten samalla, että hänen perusoikeuksiaan omantunnon- ja uskonnonvapauteen on loukattu. Hänet vapautettiin seuraavana päivänä.

Poliisi oli pidättänyt Jhonatanin 4. syyskuuta Barrancabermejan kaupungissa Kolumbiassa. Hänet pakkovärvättiin armeijaan vastoin tahtoaan maaliskuussa 2013. Hän on tuonut aina esiin, että hänen uskonnolliset näkemyksensä estävät häntä harjoittamasta väkivaltaa tai kuulumasta aseellisiin ryhmiin, joten hän kieltäytyi pakollisesta sotilaspalveluksesta.

Jhonatan pääsi kotilomalle 14.6.2013. Hän päätti olla palamatta pataljoonaan, koska se oli ainoa mahdollisuus turvata hänen aseistakieltäytymisoikeutensa.

Yli vuoden ajan Jhonatan on käyttänyt erilaisia oikeuskeinoja turvatakseen aseistakieltäytymisoikeutensa. Perustuslakituomioistuin on päättänyt ottaa hänen tapauksensa tutkittavaksi. Tästä huolimatta sotilasviranomaiset ilmoittivat hänelle 29.8.2014, että häntä pidetään sotilaskarkurina ja käynnistivät sotilasrikossyytteen häntä vastaan.

Jhonatan oli lähtemässä Santanderin maakunnan teollisuusyliopistosta 4.9.2014 klo 20:30, kun poliisi vaati hänen henkilöllisyyspapereitaan tarkastusasemalla. Henkilöllisyyttä tarkastettaessa huomattiin pidätysmääräys, joten Jhonatan pidätettiin ja vietiin poliisiasemalle. Seuraavana päivänä hänet siirrettiin Nueva Granadan pataljoonaan, josta hänet tuomioistuimen päätöksellä vapautettiin pari viikkoa myöhemmin.

FASLANEN TUKIKOHTA BLOKATTIIN

Jane Tallents, Brian Larkin, Janet Fenton, Jean Oliver ja Brian Quail blokkasivat Faslanen pohjoisportin

Maanantaiaamuna 22.9., neljä päivää historiallisen Skotlannin itsenäisyyskansanäänestyksen jälkeen, Trident Ploughshares ja Faslane Peace Camp tukkivat osittain Faslanen tukikohdan pohjoisportin. Faslane on Yhdistyneiden kuningaskuntien Trident-ydinasejärjestelmän kotisatama. Kansalaistottelemattomuudella haluttiin lähettää viesti siitä, että skotlantilaisten ylivoimaisen enemmistön halua päästä eroon ydinaseista tulee kunnioittaa.

Viisi aktivistia lukittautui toisiinsa ja piti esillä banderolleja, joissa luki *"Scrap Trident"* ja *"Scotland YES Trident NO"*. Blokkauksen seurauksena tukikohtaan pyrkinyt liikenne tukki portin lähellä sijaitsevan liikenneympyrän. Aktioita edeltävä lauantaina tukikohdan luona järjestettiin noin sadan ihmisen mielenosoitus tunnuksella: *"YES or NO Trident Has Got to Go"*.

Yksi blokkaajista, Trident Ploghsharesin jäsen Brian Quail sanoi: *"Kampanjoimme itsenäisyyden puolesta, koska itsenäinen Skotlanti olisi poistanut ydinaseet. Kansanäänestyksen tulos ei kuitenkaan tarkoita sitä, että meidän tulisi hyväksyä UK:n hallituksen politiikka luottaa näihin joukkotuhon aseisiin. Päinvastoin tiedämme, että skotlantilaisten valtaenemmistö, mukaanlukien ne jotka äänestivät ei, hylkää Westminsterin suunnitelmat korvat Trident, kuten tekee enemmistö myös koko Iso-Britannian asukkaista. Ja samalla tavoin kuin itsenäisyyskansanäänestys on avannut keskustelun perustuslaillisista kysymyksistä, se kyseenalaistaa myös Tridentien korvaamisen, josta on tarkoitus päättää seuraavien parlamenttivaalien jälkeen vuoden 2016 alussa."*

Trident Ploughsharesissa ja Skotlannin WILPF:issä toimiva Janet Fenton sanoi *"Meidän tulee nyt kanavoida itsenäisyyskampanjan energia poliittisiksi muutoksiksi. Jos puolueet jättävät jatkossakin huomioimatta ihmisten halun poistaa nämä hirvittävät, hyödyttömät ja kalliit aseet, voimakas vastarinta niitä kohtaan nousee jälleen ja myös tämänpäiväisen kaltaiset blokkaukset jatkuvat. Olemme täällä tänään lähettääksemme viestin siitä, ettemme lepää ennen kuin näemme Tridentien lopun ja ydinaseista luopumisen."*

Faslanen tukikohta sijaitsee Skotlannin suurimman kaupungin Glasgow´n lähellä. Myös kymmenet suomalaiset rauhanaktivistit ovat osallistuneet siellä vuosien varrella järjestettyihin blokkauksiin.

UUSIA VANKEUSTUOMIOITA ISRAELIN ASEISTAKIELTÄYTYJILLE

Israelilaiset aseistakieltäytyjät Udi Segal ja Uriel Ferera saivat uudet vankeustuomiot 29. syyskuuta. Kyseessä on Udin neljäs ja Urielin kahdeksas vankeustuomio. Molempia pidetään sotilasvankilassa.

Sekä Udi että Uriel julkistivat kieltäytymisensä pääministerille lähetetyssä kirjeessä. Udi sanoi: *"En voi osallistua armeijaan, joka miehittää toista kansaa ja tekee israelilaisesta yhteiskunnasta väkivaltaisemman ja apaattisen tapahtuvaa kohtaan"*.

Aseistakieltäytymisoikeus on turvattu kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen 18. artiklassa. Tammikuussa 2007 antamassaan ratkaisussa YK:n ihmisoikeuskomitea tunnusti aseistakieltäytymisen osaksi sopimuksen 18. artiklan turvaamia ajatuksen, omantunnon ja uskonnonvapautta.

Myös Israelin harjoittama aseistakieltäytyjien moninkertainen vangitseminen rikkoo kyseistä sopimusta, kuten YK:n mielivaltaisia vapaudenriistoja käsittelevä työryhmä totesi mielipiteessään 24/2003.

http://www.wri-irg.org/node/23681

ISRAEL YRITTÄÄ VÄRVÄTÄ UUSIA RYHMIÄ ARMEIJAAN –

DRUUSIT, RESERVILÄISET, ASEVELVOLLISET JA ULTRAORTODOKSIT KIELTÄYTYVÄT

Israel on alkanut värvätä uusia ryhmia armeijaansa. Värväysyritykset ovat herättäneet runsasta vastarintaa.

Antimilitaristin numerossa 1/2014 kerrottiin palestiinalaisten druusien aseistakieltäytymiskampanjasta sekä 50 israelilaisen asevelvollisen joukkokieltäytymisestä. Kahden joukkokieltäytymiseen osallistuneen uusimmista vankeustuomioista raportoidaan tässäkin numerossa.

Israelin sotilaallisten hyökkäysten Gazassa kiihtyessä kiihtyi myös reserviläisten määrääminen palvelukseen. Yli 50 nykyistä ja entistä reserviläistä julisti vastalauseensa avoimessa kirjeessä. He toteavat julkilausumassaan, että koko Israelin armeija on osallinen palestiinalaisten sortoon – eivät ainoastan miehitetyillä alueilla palvelevat joukot. Tämän vuoksi julistuksen allekirjoittajat kieltäytyivät osallistumasta reserviläistehtäviin.

Reserviläiset protestoivat myös naisten rakenteellista syrjintää armeijassa sekä jokapäiväistä seksuaalista häirintää vastaan.

Israel hyväksyi hiljattain kiistanalaisen lain, jonka tarkoitus on lisätä ultraortodoksien värväämistä palvelukseen. Vuodesta 1948 alkaen Yeshiva-opiskelijoille on myönnetty ensin useita lykkäyksiä ja sen jälkeen vapautettu. Jerusalemissa ja muissa Israelin kaupungeissa on nähty suuria mielenosoituksia ja väkivaltaa vastauksena näille suunnitelmille.

WRI:n johtokunnan jäsen ja New Profilen aktiivi Sergeiy Sandler lausui, että uusi laki on lähinnä *"uusi esimerkki Israelin armeijan yrityksestä militarisoida jälleen yksi ryhmä ja tehdä armeijaan osallistumisesta tasa-arvon ja kansalaisuuden merkki"*.

Israelin armeija on alkanut myös lähettää kutsukirjeitä kristittyjen palestiinalaisten koteihin. Vaikkei heitä olekaan vapautettu lain mukaan, käytännössä heitä ei ole koskaan kutsuttu palvelukseen. Kirjeet johtivat vastalauseisiin, mukaanlukien huhtikuussa Nazarethissa järjestettyyn mielenosoitukseen, jossa mielenosoittajat marssivat Kevätaukiolle pukeutuneena sotilasvaatteisiin ja kantaen leluaseita.

New Profile http://www.newprofile.org

PARLAMENTAARINEN SELVITYSRYHMÄ:

LISÄÄ RAHAA ASEISIIN

Viime syksynä asetettu eduskunnan *"puolustuksen parlamentaarinen selvitysryhmä"* luovutti muistionsa *"puolustuksen pitkän aikavälin haasteista"* puolustusministerille 1. lokakuuta. Työryhmässä oli edustus kaikista eduskuntapuolueista. Lisäksi sen pysyvinä asiantuntijoina toimi kuusi puolustushallinnon ja yksi ulkoministeriön edustaja.

Selvityksen sisältöä ei voi pitää kovinkaan yllättävänä. Odotusten mukaisesti Ukrainan sotaa käytetään keppihevosena sotilasmenojen - ja nimenomaan armeijan materiaalihankintojen - lisäämiselle, koska *"puolustusvoimien nykyrahoituksella ei ole mahdollista parantaa joukkojen valmiutta nykytasolta"*. Selvitysryhmä esittää, että vuoteen 2020 mennessä materiaalihankintojen rahoitusta lisätään 150 miljoonalla eurolla (noin 30% lisää nykytasoon).

Selvityksessä kerrotaan parissakin kohtaa, että *"Suomeen ei kohdistu tällä hetkellä sotilaallista uhkaa, mutta muutokset ovat mahdollisia"*. Sen sijaan ei mainita, minkälaisissa olosuhteissa tällainen muutos saattaisi olla mahdollinen. Venäjän aggressiivinen toiminta Ukrainaa kohtaanhan alkoi tilanteessa, jossa Venäjä epäili Ukrainan uuden hallituksen aloittavan lähentymisen kohti NATO-jäsenyyttä. Samanlainen tilanne oli myös kuusi vuotta sitten Georgiassa.

Yllättävää ei ole myöskään pään laittaminen pensaaseen asevelvollisuuteen liittyvien ongelmien osalta. Selvityksen mukaan *"puolustusvoimien koko on vuoden 2014 jälkeen minimitasolla"*, kun sodanaikaiseen reserviin kuuluu ensi vuoden alusta eurooppalaisittain lähes ainutlaatuiset 230 000 sotilasta. *"Koko palveluskelpoinen miesikäluokka"* on tarkoitus kouluttaa ja sijoittaa sodanaikaiseen reserviin jatkossakin.

Kuitenkin reserviläisikäisiä miehiä (n. 20-50 v.) on Suomessa yli miljoona ja parhaassa sodankäynti-iässäkin olevia (20-35 v.) lähes puoli miljoonaa. Ensinmainitusta joukosta siis hieman yli joka viides ja jälkimmäisestä alle puolet kuuluu armeijan sodanaikaisiin suunnitelmiin, joten käsitettä *"palveluskelpoinen ikäluokka"* lienee tarvetta jälleen tarkistaa.

Raportissa lainataan armeijan esittelemää tilastoa, jonka mukaan vuonna 1983 syntyneistä miehistä armeijan kävi 76,5%. Suurin osa heistä suoritti kuitenkin asepalveluksensa viime vuosikymmenen alkupuolella, jolloin sodanaikaisen reservin koko oli lähes kaksi kerta suurempi kuin mitä se on ensi vuoden alusta. Tällä hetkellä palvelusta suorittavista 1990-luvun alkupuolella syntyneistä miehistä armeijan käy noin 65-70%, mikä on edelleen huomattavasti enemmän kuin nykyisen reservin kokoisen sotajoukon luominen vaatisi.

KAJ RANINEN

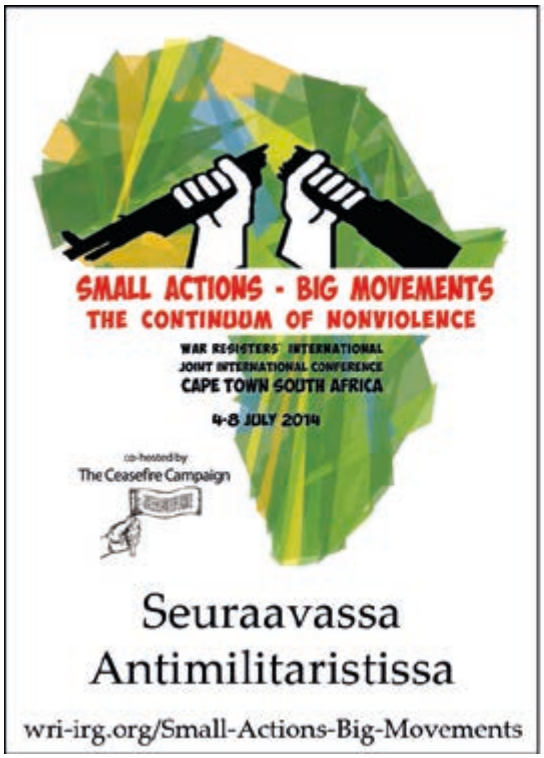

Asevelvollisuus Turkissa

TURKIN ASEISTAKIELTÄYTYJÄT HAASTATTELUSSA

Viime vuonna Turkissa perustettiin uusi aseistakieltäytyjien yhdistys Vicdani Ret Derneği, joka tavoittelee aseistakieltäytymisoikeuden tunnustamista Turkissa. Ryhmä hyväksyttiin War Resisters´ Internationalin jäseneksi syksyllä 2014. Antimilitaristi julkaiseen käännöksen ryhmän haastattelusta viime kesältä.

Turkissa on voimassa miehiä koskeva asevelvollisuus. Palvelusaika armeijassa on nykyään 12 kuukautta. Velvollisuus suorittaa palvelusta alkaa sen vuoden alusta, jona mies täyttää 21 vuotta ja jatkuu 40-vuotiaaksi.

Ulkomailla asuvilla on mahdollisuus ostaa itsensä vapaaksi asevelvollisuuden suorittamisesta. Hinta on reilut 5000 euroa. Heidänkin täytyy silti suorittaa palvelusta vähintään yksi kuukausi. Ne, jotka eivät ilmoittaudu palvelukseen, saavat ensin sakkorangaistuksen. Jos henkilö ei ilmoittaudu sakon jälkeenkään, hän putoaa kutsuntojen välttelijöiden kategoriaan. Hän saa syytteen sotilasrikoslain mukaan ja vankeusrangaistuksen.

Kieltäydy aseista

Onko pakolliselle asepalvelukselle vaihtoehtoja? Entä onko mahdollisuutta saada vapautus? Jos näitä on, kerrotko mitä?

Nykyisen lainsäädännön mukaan asevelvollisillaei ole mitään vaihtoehtoja. Poikkeus ovat vaikeista terveysongelmista kärsivät.

Millä tavalla pakolliseen asepalvelukseen ilmoittaudutaan Turkissa?

Turkin valtiollinen TV-yhtiö julkistaa palvelukseen velvollisten nimet televisiossa. Asevelvolliset lähetetään *"terveyskomiteaan"*, joka tutkii, ovatko he riittävän terveitä suorittamaan asepalveluksen. Palvelukseen kelpaaviksi todetut lähetetään joukko-osastoihin aloittamaan sotilaskoulutus.

Kuinka valtio toimii kutsuntakarkureita vastaan? Mitkä viranomaiset ovat mukana?

Asevelvollisuustoimistot jäljittävät kutsuntakarkureita. Asianomaisille ei lähetetä mitään ilmoitusta ja pidätysmääräyksen asettaa puolustusministeriö. Pidätysmääräyksiä käsittelee sisäministeriö, joka lisää ne poliisin ja sotilaspoliisin etsintäkuulutusrekisteriin. Poliisi tai sisäministeriö pidättää etsintäkuulutetut tavatessa tai onnistuessaan jäljittämään heidät.

Saavatko kutsuntakarkurit matkustaa ulkomaille?

Ulkomaille matkustamista ei ole kielletty. Silti kaikilla lentokentillä kaikilta matkustajilta tarkastetaan etsintäkuulutukset, ja lentokenttäpoliisi pysäyttää etsintäkuulutusrekisteristä löytyvät.

Mikäli henkilö joutuu kiinni virka-ajan ulkopuolella, hän joutuu lentokentän poliisiasemalle ja hänelle annetaan ilmoituslomake. Virka-aikana pysäytettävä lähetetään lähimpään armeijan toimistoon ja mainitut toimenpiteet tehdään siellä.

Jos kiinni otettu vielä tämän jälkeen ehtii koneeseensa, hän voi nousta siihen ja lähteä maasta. Ulkomaille matkustamista ei siis ole kielletty, mutta karkureita voidaan estää lähtemästä.

Koskeeko sotilasrikoslaki edelleen kutsuntakarkureita?

Kyllä koskee. Kutsuntakarkurit voivat saada saman rangaistuksen useita kertoja. Kutsunnoista poisjääneet saavat syyteen joka kerta kun heidät pidätetään sotilaspalveluksesta kieltäytymisen vuoksi ja jokaisen syytteen perusteella langetetaan uusi tuomioi.

Onko olemassa tilastoja siitä, kuinka montaa ihmistä rangaistaan kutsuntojen välttelystä, sotilaskarkuruudesta ja aseistakieltäytymisestä?

Julkistettuja tilastoja ei ole. Tutkimalla aseistakieltäytyjien Euroopan ihmisoikeustuomioistuimelle (ECHR) tekemiä valituksia ja niistä annettuja päätöksiä saa kuitenkin riittävän tiedon tavoista, joilla aseistakieltäytyjiä kohdellaan, ja syytteistä, joita heitä vastaan nostetaan.

Erityisen merkittävä on ECHR:n vuonna 2006 antama päätös tapauksesta Osman Murat Ülke vs. Turkki (valitus:

39437/98; 24.1.2006). Päätöksessä korostetaan, että valittaja oli ajettu *"kansalaiskuoleman"* kaltaiseen tilaan pakottamalla hänet hänen perusoikeutensa vaarantavaan tilanteeseen, jossa hän saattoi joutua toistuvasti rikossytteiden, tuomitsemisprosessien ja uusien syytteiden kohteeksi koko loppuelämänsä ajan.

Samankaltainen epäinhimillisen rankaisemisen/kohtelun tilanne löytyy myös tapauksista Demirtaş vs. Turkki, Tarhan vs. Turkki ja Savda vs. Turkki annetuissa ratkaisuissa. Aseistakieltäytyjät joutuvat edelleen kohtaamaan missä tahansa elämänvaiheessaan *"epäinhimillisiä rangaistuksia/kohtelua ja kidutusta"* sekä siviili- että sotilasinstituutioilta, tuomioistuimilta, virkamiehiltä ja Turkin lakien ja hallituksen säädösten soveltajilta.

Aseistakieltäytyjät saavat rikossyytteen erikseen jokaisen pidätyskerran jälkeen niin kauan kun eivät ole suorittaneet sotilaspalvelusta. Tämä koskee sekä niitä aseistakieltäytyjiä, jotka eivät ole aloittaneet palvelusta että niitä, jotka ovat lähteneet joukko-osastostaan palveluksen aloitettuaan (jolloin heidät luokitellaan *"karkureiksi"*).

Sotilaskarkureiksi luokitellut joutuvat sotilastuomioistuimeen syytettynä sotilasrikoslain mukaan. Rangaistus on 1-3 vuotta sotilasvankilassa. Jos he ovat lähteneet maasta, syyte nostetaan saman lain perusteella ja rangaistus on 1-5 vuotta sotilasvankilassa.

Jos henkilö kieltäytyy tottelemasta hänelle annettua määräystä kuitenkaan poistumatta joukko-osastostaan, häntä rangaistaan erikseen jokaisesta tottelemattomuustapauksesta. Rangaistukset ovat vankeusrangaistuksia,joiden pituus vaihtelee kolmen kuukauden ja viiden vuoden välillä. Tämä rangaistusten ja syytteiden noidankehä voi jatkua periaatteessa loputtomastiii.

Millainen on vapaaehtoisena palvelevien tilanne? Millaisissa tehtävissä vapaaehtoiset palvelevat (upseereina, aliupseereina, spesialisteina, vapaaehtoisina sotilaina)? Mitä seuraamuksia tulee vapaaehtoisina palveleville sotilaille, jotka eivät täytä sopimustaan?

Vapaaehtoisina palvelevat ovat pääosin palkkaa saavia ammattisotilaita. Hallitus on aloittanut vapaaehtoisen, palkkaan perustuvan sotilaiden värväysohjelman värvätäkseen sotilaita sotaan PKK:a (Kurdistanin työväenpuolue) vastaan.

Nämä vapaaehtoiset eivät voi irtisanoa sopimustaan yksipuolisesti, eli he ovat samassa asemassa kuin asevelvollisuusotilaat. Jättäytyessään pois palvelustehtävistä he saavat syytteen "tottelemattomuudesta". Lähtiessään pois paikasta jonne heidät on määrätty, heitä pidetään sotilaskarkureina.

Armeijalla on myös sotilaskouluja, joissa koulutetaan ammattisotilaita ylenemään luutnanteiksi, komentajiksi ja kenraaleiksi palveluksensa aikana. Myös tätä sotilashenkilökuntaa koskevat samat säännöt.

Voisitko kertoa, mitä järjestösi nimi tarkoittaa ja miten toimitte?

*Aseistakieltäytyjien yhdistys (**turkiksi Vicdani Ret Derneği, lyhenne VR-DER**) on itsenäinen järjestö, jonka tarkoitus on kamppailla aseistakieltäytymisoikeuden tunnustamiseksi niille kansalaisille, jotka kieltäytyvät pakollisesta sotilaspalveluksesta uskonnollisten, omaantuntoon perustuvien, filosofisten, taloudellisten ja/tai poliittisten syiden ja näkemystensä perusteella. Aseistakieltäytyjien näkemysten sisältö ei vaikuta siihen, kuinka paljon heitä tuemme.*

Tarjoamme ongelmiin joutuville aseistakieltäytyjille juridista apua ja etsimme tapoja ja käytäntöjä edetä kohti *"rauhanomaista elämää"* antimilitarismin ja sodanvastaisuuden perusarvojen pohjalta. Tutkimme tapauksia, joissa sotilasinstituutiot ovat kohdelleet ihmisiä väärin ja heidän oikeuksiaan on loukattu sotilaspalveluksen aikana tai siviilielämässään. Tutkimme sotilaiden epäilyttäviä kuolemia ja kamppailemme *"sotilasoikeutta"* ja sotilasvankiloita vastaan.

Yhdistys on perustettu Istanbulissa kansainvälisenä aseistakieltäytyjäpäivänä 15.5.2013. Järjestämme paljon kokouksia, puhetilaisuuksia, tapaamisia, mielenosoituksia, kansalaistottelemattomuustapahtumia, joukkoaseistakieltäytymisilmoitusten julkistamistapahtumia, oikeusvalituksia, kampanjoita aseistakieltäytymisoikeuden puolesta jne. Nämä tapahtumat ovat joko suoraan meidän järjestämiämme tai tukemiamme.

lähde: www.i-f-a.org
katso myös: www.vicdaniret.org

Sotaa vastaan Saksan sydämessä

Aseistakieltäytyjäliiton perinteikäs yhteistyö eurooppalaisen ruohonjuuritason antimilitaristisen liikkeen kanssa sai jatkoa tämän vuoden elokuussa, kun noin kymmenpäinen joukko sodanvastustajia kipusi Rauhanaseman pihalta pikkubussiin. Määränpäänä oli Saksassa järjestettävä War Starts Here -leiri.

Leiri järjestettiin tänä vuonna jo kolmatta kertaa. Aikaisempien vuosien tapaan se toteutettiin Magdeburgin kaupungin pohjoispuolella sijaisevan GüZ:in (Gefechtsübungszentrum des Heers) liepeillä. GÜZ on 230 neliökilometrin laajuinen alue, jossa testataan asejärjestelmiä ja harjoitellaan sodankäyntiä. Muun muassa kaikki Afganistaniin ja Kosovoon lähetettävät saksalaissotilaat koulutetaan siellä.

Aluetta pyörittää sotateollisuusyritys Rheinmetall, joka vuokraa sitä sekä Saksan että muiden NATO-maiden armeijoilla. Lisäksi Rheinmetall valmistaa muun muassa tykkejä.

SOTILASKÄYTÖSSÄ NATSIAJOISTA LÄHTIEN

Toisen maailmansodan jälkeen neuvostoarmeija otti sen käyttöönsä (se sijaitsi vain muutaman kymmenen kilometrin päässä Saksojen välisestä rajasta) ja kylmän sodan jälkeen siitä tehtiin NATO:n harjoitusalue.

Kesällä 2014 Euroopan päähuomio kiinnittyi Ukrainan tilanteeseen. Venäjän aggressiivinen toiminta ja voimakas osallistuminen Ukrainan sisällissotaan on tietysti täysin tuomittavaa, eikä voi johtaa kuin kielteisiin seurauksiin. Sen takia ei ole kuitenkaan syytä ummistaa silmiään siltä tosiasialta, että NATO ja sen jäsenmaat ovat kylmän sodan jälkeen jatkuvasti käyttäneet sotilaallista voimaa saadakseen mieleisensä ratkaisun ongelmiin Jugoslaviassa, Irakissa, Afganistanissa, Libyassa...

NATO:n sodat eivät kenties ole juurikaan useimpien länsieurooppalaisten elämään, mutta ne kuitenkin alkavat täällä. Täällä sijaitsee aseteollisuus, täällä sijaitsevat sotilastukikohdat ja täällä tehdään poliittiset päätökset, joiden seurauksena Euroopan maat osallistuvat sotiin rajojensa ulkopuolella. Yksi keskeisistä paikoista, joissa tämän voimapolitiikan käytännön toteuttamista harjoitellaan, on juuri GÜZ.

TYÖPAJOISTA KANSALAISTOTTELEMATTOMUUTEEN

Viikon kestäneen leirin ohjelmaan kuului lukuisia työpajoja, keskustelutilaisuuksia ja luentoja, joiden aiheet vaihtelivat nuorison militarisoimisen vastaisesta kampanjoinnista ukrainalaisten antifasistien kokemuksiin.

Leirin päätapahtuma oli kuitenkin lauantaina 23.8. järjestetty toimintapäivä, jolloin leirin osallistujat tunkeutuivat harjoitusalueelle tarkoituksenaan häiritä siellä toteutettavia sotavalmisteluja erilaisin suoran toiminnan keinoin.

Suurin ryhmistä oli saksalaisista - ja muutamasta suomalaisesta - rauhanaktivisteista koostunut *"Gewaltfreie Aktion GÜZ abschaffen" (suomeksi "Väkivallaton toiminta GÜZin lakkauttamiseksi")*, jonka toimintaan myös itse osallistuin. Ryhmä pyrki tunkeutumaan alueelle väkivallattoman ja avoimen kansalaistottelemattomuuden keinoin. Alkuperäinen tarkoitus oli viettää harjoitusalueella useita päiviä edeten hitaasti - muutamia kilometrejä päivässä - kohti alueen keskusta.

TOIMINTAPÄIVÄ POLIISISAARRON KESKELLÄ

Ensimmäinen tunkeutuminen tehtiin jo neljä päivää ennen varsinaista toimintapäivää, tiistaina 19.8. Ryhmä onnistui pääsemään tukikohta-alueen sisälle ja leiriytyi harjoitusalueen kuunteluaseman viereen paikalle, jolla oli noin 80 vuotta aikaisemmin sijainnut natsien armeijan tieltä häätämä kylä.

Paikalle pikkuhiljaa armeijan hälyttämänä saapunut poliisi kuitenkin poisti ryhmän alueelta: osa lähti vapaaehtoisesti, osa kannettiin. Kun uusi yritys seuraavana päivänä johti samanlaiseen tulokseen, käänsi myös väkivallattomuusryhmä katseensa varsinaiseen toimintapäivään.

Varhain lauantaiaamuna nelikymmenpäinen antimilitaristijoukko aloitti marssinsa läpi tukikohtaa ympäröivän metsän. Paikalla olleilla poliisipartioilla ei ollut resursseja yrittääkään pysäyttää meitä, joten virkavalta tyytyi seuraamaan etenemistämme kunnioittavan välimatkan päästä.

Puolisen tuntia kestäneen kävelyn jälkeen olimme päässeet tavoitteeseemme: harjoitusalueen keskustasangolla sijaisevalle kanervia kasvavalle niitylle, jonka valtaisimme päivän ajaksi siviilikäyttöön. Ympärillemme kertyi vähitellen kasvava joukko valtion väkivaltakoneistojen edustajia, jotka megafonin välityksellä informoivat meidän olevan luvatta sotilasalueella ja lopulta uhkasivat jättää meidät metsässä rymistelevien villisikojen armoille, mikäli emme kiireen vilkkaa lähde pois.

Päivän mittaan alkoi kuitenkin käydä selväksi, ettei poliisin aikomus ole poistaa meitä sieltä, vaan pikemminkin estää meitä poistumasta itse. Myöhään iltapäivällä julistimme valtauksen päättyneeksi ja aloimme tehdä lähtöä - ja jouduimme poliisin saartorenkaaseen. Lopulta virkavalta tyytyi kuitenkin vain ottamaan kaikkien alueelle tunkeutuneiden henkilötiedot ylös, ja pääsimme poistumaan yhtenä ryhmänä kohti leiriä.

Samaan aikaan alueelle oli tunkeutunut myös lukuisia pienryhmiä häiritsemään sotavalmisteluja ihmisiä vahingoittamattoman poliittisen sabotaasin ja käytännön aseidenriisunnan keinoin.Moni sotilaskohde sai aktiopäivän aikana väärikään koristelun ja joukkojen ja kaluston liikutteluun tarkoitettu alueen sisäinen rautatie koki yllättäviä muutoksia, poliisin ja armeijan erittäin runsaslukuisesta läsnäolosta huolimatta.

Väkivallattomuusryhmää oli enimmillään valvomassa suurin piirtein sama määrä väkivaltakoneistojen ajoneuvoja kuin ryhmässä oli jäseniä. Maanpinnan lisäksi sotavalmisteluja suojeltiin voimallisesti myös ilmasta käsin. Eräs pienryhmässä tapahtumaan osallistunut suomalainen kertoi, että armeijan helikopteri oli tullut pörräämään käytännössä kosketusetäisyydelle ryhmän ollessa lähestymässä harjoitusaluetta viereisen maissipellon kautta.

ENSI VUONNA UUDESTAAN?

Kaiken kaikkiaan tämän vuoden War Starts Here -leiri oli onnistunut kokemus. Tapahtuma herätti huomiota Saksassa ja onnistui kyseenalaistamaan asevarustelun mielekkyyden myös julkisuudessa.

Leirin järjestelyt toimivat hienosti. Paikan päällä oli helppo huomata, että tapahtumasta oli haluttu tehdä nimenomaan sellainen, että kaikki antimilitaristisesta suorasta toiminnasta kiinnostuneet kokevat mahdolliseksi osallistua siihen, mahdollisista toiminnan muotoja koskevista näkemyseroista huolimatta. Mikäli saksalaisilla antimilitaristeilla on resursseja järjestää leiri myös tulevina vuosina, sille osallistumista kannattaa myös suomalaisten rauhanaktiivien ilman muuta harkita.

KAJ RANINEN

Aukeaman kuvat: Kikka Rytkönen

Antimilitaristinen näkökulma poliisi-instituutioon

Michael Brownin murhaa seuranneet tapahtumat osoittavat, että antimilitaristit eivät voi suhtautua välinpitämättömästi poliisin kiihtyvään aseistukseen ja toimintavaltuuksien laajentamiseen. Poliisin rooli yhteiskunnan militarisoitumisessa ei ole uusi ongelma, mutta armeijaa on pidetty ensisijaisena valtiollisen väkivallan muotona, Henri Sulku kirjoittaa.

9.8. yhdysvaltalainen poliisi murhasi 18-vuotiaan Michael Brownin Fergusonissa, Missourissa. Poliisi pysäytti Brownin, koska hän käveli ystävänsä kanssa autotiellä (Yhdysvalloissa valkoista tuskin pysäytettäisiin tästä syystä). Lyhyen pakoyrityksen jälkeen poliisi ampui 6 luotia Brownin päähän ja yläruumiseen hänen ollessa polvillaan kädet ilmassa aseettomuuden merkkinä.

Tällainen on Yhdysvalloissa arkipäivää, sillä poliisi tappaa mustan miehen 28 tunnin välein. Poikkeuksellisesta on se, että Fergusonin asukkaat, joista yli 60% on mustia, lähtivät massoittain protestoimaan iskulauseinaan *"Hands up, don't shoot!"* ja *"Stop police brutality!"*. Vuosikymmeniä jatkuneet nöyryytykset, pahoinpitelyt ja murhat näkyvät nyt raskaina yhteenottoina mustien protestoijien ja valkoisten poliisien välillä. Tällöin poliisin militarisaatio nousee keskeiseen osaan.

Ympäri maailmaa ihmetellään, miksei poliisi puutu rasismiin poliisilaitoksen palkkaus-, irtisanomis- ja koulutuskäytännöissä? Miksi he eivät puutu lähiöissä rehottavaan poliisiväkivaltaan, joka kohdistuu ainoastaan alempiin yhteiskuntaluokkiin ja erityisesti eri vähemmistöihin

Poliisin tarkka-ampujia Fergusonissa. Wikimedia Commons

sekä asunnottomiin ja paperittomiin ihmisiin? Vastaus kaikkiin kysymyksiin on: poliisin ei tarvitse!

Käytöntöjen muuttamisen sijaan paikalle tuodaan satoja raskaasti aseistettuja mellakkapoliiseja ja kansalliskaarti, ja alueelle julistetaan ehdoton ulkonaliikkumiskielto. Ulkonaliikkumiskielto on hyvin voimakas koko väestöön kohdistuva sotilaallinen toimenpide, mutta mediassa puhutaan *"välttämättömistä toimista yleisen turvallisuuden säilyttämiseksi"*. Kenen yleistä turvallisuutta mellakkapoliisi oikein suojelee?

POLIISIN SOTILAALLISTUMINEN

Niin kutsuttu mellakkapoliisi on keskeinen hahmo poliisin militarisoitumisessa. Mellakkapoliisi on puolisotilaallinen toimija, jonka pääasiallinen tehtävä on mielenosoitusten hallinta. Kuitenkin juuri puolisotilaallisen koulutuksen vuoksi *"hallinta"* tarkoittaa käytännössä mielenosoituksen tukahduttamista.

Poliisin mukaan "*Suomessa poliisin ensisijaisia toimintatapoja mellakkatilanteissa ovat puhuminen ja käskyttäminen"*, mutta poliisin itse aiheuttamat *"mellakat"* kuten smashASEM paljastavat sen bluffiksi. Sotilaan tavoin mellakkapoliisi pitää jokaista vastaantulijaa potentiaalisena uhkana, joten dialogi mielenosoittajien ja mellakkapoliisin kesken ei yleensä ole turvallista.

Vanhan sananlaskun mukaan vasara kädessä esineet alkavat näyttää nauloilta – kuvittele miltä mielenosoittaja näyttää kiväärin linssin läpi katsottuna!

Aiemmin joukkojenhallinta siirtyi poliisilta suoraan armeijalle, ja mielenosoitukset päättyivät vakaviin loukkaantumisiin ja osanottajien kuolemiin. Mellakkapoliisit yleistyivätkin länsimaissa erityisesti 1960-luvun protestiaaltojen aikaan, ja siitä lähtien ne ovat olleet keskeinen väestönhallinnan osa.

Yhteiskunnallinen tarve mellakkapoliisille syntyi siitä ymmärrettävästä syystä, että poliisi on riittämätön, ja sotilas aivan liian vaarallinen joukkojenhallintaan. Sotilaiden läsnäolo radikalisoi mielenosoittajia entisestään, joten valtioilla oli tarve luoda poliisin kaltaisia joukkoja, jotka kuitenkin kykenevät puolisotilaalliseen voimankäyttöön.

Dialogi mielenosoittajien ja mellakkapoliisin kesken ei yleensä ole turvallista.

VALTIOLLISEN VÄKIVALLAN OIKEUTUS

Sotilaallisen voimankäytön lopettaminen on tietysti hyvä asia, mutta siihen on suhtauduttava myös kriittisesti: valtion omaan väestöön kohdistama väkivalta pyritään oikeuttamaan juuri sillä verukkeella, että se on avoimen sotilaallista väkivaltaa näennäisesti kevyempää.

Ankaran vastustuksen vuoksi valtiollisen väkivallan kohdistamista omaan väestöön – mielenosoittajiin ja lakkoileviin – ei olisi kyetty kasvattamaan, ellei sen voimakkuutta olisi samanakaisesti lievennetty. Mellakkapoliisin synty ei siis ole sivistyksen riemuvoitto, vaan epätoivoinen yritys säilyttää valtioväkivallan mureneva legitimiteetti.

Myös Suomessa poliisikontrollia pyritään aktiivisesti laajentamaan: koska *"kovilla ampuminen"* on hyvin tarkoin säädeltyä, on Suomen poliisi alkanut käyttää vähättelevästi *"projektiililaukaisimiksi"* kutsumiaan FN 303 -paineilmakivääreiä. *"Meiltä on puuttunut asetta lievempi vaihtoehto, jolla ollaan saatu vaikuttavuutta useisiin kymmeniin metreihin."*, poliisi itse sanoo.

FN 303 ei kuitenkaan ole leikkiase, ja jopa laitteen valmistaja kutsuu sitä ainoastaan *"vähemmän tappavaksi"* (Less Lethal Launcher). Niistä onkin luovuttu lähes kaikissa länsimaissa, sillä niitä pidetään erittäin vaarallisina huonon osumatarkkuuden vuoksi. Merkittävä ennakkotapaus oli sivullisen kuolema Bostonissa, jolloin poliisi tappoi ohi kulkeneen lenkkeilijän yrittäessään ampua mielenosoittajaa.

POLIISIN HYPERMILITARISAATIO

Useissa maissa poliisin militarisaatio on viety vielä pidemmälle: samalla kun valtiollisen väkivallan käytön piiriä on onnistuttu laajentamaan, myös sen tuhovoimaa on pidetty ennallaan tai jopa kasvatettu.

Esimerkiksi Yhdysvalloissa mellakkapoliisia ja SWAT-joukkoja aseistetaan yhä raskaammalla sotilaskalustolla. Vuonna 1990 käynnistyneen *"1033-ohjelman"* valtuuksilla on poliisille siirretty n. 4,3 miljardin arvosta armeijakalustoa, kuten käsiaseita, rynnäkkö- ja tarkkuuskivääreä, panssaroituja ajoneuvoja ja taisteluhelikoptereita.

1990-luvulla poliisin militarisaatio oikeutettiin republikaanipiireissä huumeiden vastaisella sodalla, mutta vasta 9/11-iskujen jälkeen se nousi uusiin mittasuhteisiin. Obaman hallintokaudella kehitys on jatkunut, ja pelkästään viime vuonna pääosin Irakin ja Afganistanin sodissa

Osa politiikan tutkijoista puhuu jo uuden, autoritäärisen poliisivaltion synnystä.

käytettyä sotakalustoa siirrettiin 450 miljoonan dollarin edestä poliisin käyttöön.

Militarisaatio ei siis palaudu vallassa oleviin ihmisiin tai puolueeseen, vaan se näyttäisi olevan ominaista nykyiselle poliittiselle järjestelmälle. Osa politiikan tutkijoista puhuu jo uuden, autoritäärisen poliisivaltion synnystä.

VALTIOLLISEN VÄKIVALLAN YHTENÄISYYS

Kaluston kierrättäminen poliisille parantaa asehankintojen kannattavuutta ja mahdollistaa siten entistä raskaamman kaluston käytön myös sotaoperaatioissa. Esimerkiksi Yhdysvalloissa poliisia ja armeijaa ei voi käsitellä erillisinä ilmiöinä.

Kun tarkastellaan taustala liikkuvia rahavirtoja, eronteko käy vielä kyseenalaisemmaksi. Poliisi aseistetaan samojen sotayhtiöiden tuotteilla kuin armeijatkin. Poliisia kouluttavat samat yksityiset ja valtiolliset kouluttajat kuin sotilaitakin.

Esimerkiksi Yhdysvaltalainen sotilas- ja *"turvallisuus"*-alan yritys Academi on kouluttanut poliiseja ainakin Afganistanissa, Brasiliassa ja Irakissa. Lisäksi Kreikan valtio on palkannut Academin hoitamaan poliisin tehtäviä, kun paljastui että poliisilla on vahvoja kytköksiä uusnatsiliikkeeseen. Alansa suurimpiin kuuluva Academi on täysin Irakin sodan varjolla kasvanut yhtiö, joka on syyllistynyt mm. useiden maiden hallitusten lahjontaan sekä 17 siviilin murhaan Irakissa.

Toiseksi esimerkiksi käy Brasilia, jonka poliisi tilaa Israelilaista kalustoa ja koulutusta. Pelkästään vuoden 2009 kauppa sisältää 350 miljoonan arvosta miehittämättömiä lennokkeja, ja tänä vuonna Brasilia teki lisätilauksen pelkästään MM-kisojen vastaisten protestien tukahduttamiseksi. Brasilian poliisioperaatioilla on siis suora taloudellinen yhteys Palestiinan sotilaalliseen miehitykseen.

Esimerkkejä voisi jatkaa loputtomiin, mutta se ei ole tarpeellista sanoman ymmärtämiseksi: armeijaa ja poliisia ei voida pitää toisistaan erillisinä ilmiöinä, vaan ne ovat saman valtiollisen väkivallan kaksi eri instrumenttia. Antimilitaristien on syytä vastustaa väkivaltakoneistoa kokonaisuudessaan, eikä pelkästään täysimittaista sotaa ajallisena ja tilallisena poikkeusilmiönä.

HENRI SULKU

SUOMEN JA ISRAELIN VÄLISEN ASEKAUPAN VASTUSTUS VOIMISTUU

Suomen virallinen ulkopoliittinen linja ja käytännössä toteutettu asekauppa ovat räikeästi ristiriidassa keskenään, Pauli Huotari kirjoittaa. Israelin kanssa käytävän asekaupan vastustus on kuitenkin kasvanut jatkuvasti viime vuosina.

Suomi nähdään maailmalla, ja erityisesti Suomessa, ihmisoikeuksiin vakavasti suhtautuvana valtiona, jonka ulkopolitiikka noudattaa tätä linjaa. Laillisuus- ja ihmioikeusnäkökulmaa korostetaan hallitusohjelmassa ja se heijastuu myös Suomen virallisessa suhtautumisessa asekauppaan. Suomi oli esimerkiksi yksi kansainvälisen asekauppasopimuksen (ATT) alullepanijamaista.

Todellisuus kuitenkin eroaa virallisesta Suomi-kuvasta. Suomi on käynyt ja käy asekauppaa useiden epädemokraattisten ja vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin syyllistyvien valtioiden, kuten Bahrainin, Egyptin ja Saudi-Arabian, kanssa. Suomella on myös pitkä historia asekaupassa Israelin kanssa. Maiden välillä ostettujen ja myytyjen aseiden ja muun sotateknologian arvo on tällä hetkellä vähintään 230 miljoonaa euroa.

Kehittynyt sotateknologia on Israelin aseteollisuuden vientivaltteja. Maassa toimii paljon yksityisiä aseyhtiöitä, jotka tekevät läheistä yhteistyötä Israelin asevoimien kanssa. Tuotteita mainostetaan kenttä- ja taistelutestattuina. Suurin osa Suomen-Israel -asekaupasta koostuu Suomen puolustusministeriön Israelista tekemistä hankinnoista. Näitä yhtiöitä ovat esimerkiksi Israel Military Industries, Aeronautics Defense Systems, Elbit Systems ja Rafael Advanced Defence Systems.

ASEKAUPPA TUKEE MIEHITYSTÄ

Viimeisimmät kaupat solmittiin vuodenvaihteessa maastouttamisjärjestelmien ostamisesta israelilaiselta Fibrotex Technologies –yhtiöltä ja puolustusvoimien viestintäjärjestelmän laitteistojen ja -ylläpitopalveluiden hankinnasta ECI Telecomilta. Fibrotex-hankinnan kokonaissummaksi ilmoitettiin aluksi 35 miljoonaa euroa, mutta puolustusministeriön mukaan hankintoja on toistaiseksi tehty vain seitsemällä miljoonalla eurolla. ECI Telecomin kanssa solmittiin yli 16 miljoonan euron arvoinen puitesopimus, joka kattaa viestintäverkon laitehankinnat ja ylläpitopalvelut seuraavalle kolmelle vuodelle.

Puolustusvoimien hankinnat israelilaisilta aseyhtiöiltä tukevat miehityksen jatkumisesta hyötyviä. Suomi on esimerkiksi hankkinut Elbit Systemsin tytäryhtiöltä viestintäteknologiaa 17 miljoonalla eurolla. Israel on käyttänyt vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin ja sotarikoksiin esimerkiksi juuri Elbitin valmistamia miehittämättömiä lentokoneita. Elbit on myös toimittanut kansainvälisen tuomioistuimen laittomaksi toteamaan Länsirannan sisällä kulkevaan muuriin valvontateknologiaa.

Muun muassa Norjan hallituksen eläkerahasto, Tanskan suurin pankki Danske Bank, maailman suurin investointipankki Deutsche Bank ja Ruotsin suurin eläkekassa Först AP-Fonden ovat katkaisseet yhteytensä Elbitiin koska se on osallinen ihmisoikeusrikkomuksiin.

Ohjusteknologiaa Suomi on toimittanut Rafaelille, joka on Israelin armeijan entinen aseiden kehitys- ja tuotanto-osasto, joka vastasi myös Israelin ydinaseohjelman aseistuksesta. Rafaelin valmistamilla Spike-ohjuksilla on muun muassa surmattu siviilejä, myös lapsia, miehittämättömistä lentokoneista käsin.

VETOOMUKSILLA SOTILAALLISTA YHTEISTYÖTÄ VASTAAN

Vuonna 2012 ihmisoikeusjärjestö ICAHD (Israeli Committee Against House Demolitions) Finland luovutti vetoomuksen, jossa vaaditaan Suomen ja Israelin välisen asekaupan ja sotilaallisen yhteistyön välitöntä lakkauttamista. Vetoomuksen on allekirjoittanut yli 250 politiikan, tieteen ja kulttuurin vaikuttajaa. Allekirjoittajien joukossa on muun muassa ulkoministeri Erkki Tuomioja, perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja Johannes

Wikimedia Commons

Koskinen, ohjaaja Aki Kaurismäki, kansainvälisen oikeuden ja maailmanpolitiikan professoreita ja Finlandia-voittajia.

Vetoomuksesta puhuttiin pitkästi eduskunnan täysistunnossa, mutta keskustelu ei johtanut minkäänlaisiin toimiin asekaupan lakkauttamiseksi. Sen sijaan vuonna 2012, jolloin Israelin kanssa käyty asekauppa sai Suomessa osakseen poikeuksellisen kärkästä kritiikkiä, Suomen hallitus solmi Israelin puolustusministeriön kanssa sopimuksen, joka mahdollistaa maiden välisen asekaupan syventämisen ja sotilaallisen yhteistyön yksityiskohtien salaamisen.

Helsingin sanomat kirjoitti vuonna 2010 asekaupan lakkauttamista vaativasta vetoomuksesta Tarja Halosen ollessa valtiovierailulla Israelissa ja tasavallan presidentti joutui selittelemään israelilaisille päättäjille suomalaisen kansalaisyhteiskunnan vaatimuksia. Halosen mukaan asekauppa ei rikkonut EU:n ja Pohjoismaiden tiukkaa linjaa asekaupassa. Hänen mukaansa asekauppa, jonka arvo oli tuolloin noin 200 miljoonaa euroa, oli vain vähäistä.

Puolustusvoimien hankinnat israelilaisilta aseyhtiöiltä tukevat miehityksen jatkumisesta hyötyviä.

ICAHD Finlandin Bruno Jäntti ja Petter Nissinen toteavat Taloussanomien artikkelissa vuodelta 2010, että *"Suomen hallitukset, puolustusvoimat ja yksityisen sektorin aseyhtiöt puolustusministeriön luvalla ovat tietoisesti palkinneet Israelin uusilla asekaupoilla kerta toisensa jälkeen sen tekemistä sotarikoksista"*.

PAINE ASEKAUPPAKIELLON PUOLESTA KASVAA

Puolustusministeriö on puolustanut asekauppoja Israelin kanssa sillä, ettei maa ole kansainvälisen asekauppakiellon kohteena. Sekä puolustus- että ulkoministeriö ovat kieltäytyneet ottamasta vastuuta asekauppojen ja Suomen ulkopoliittisen linjan välisestä ilmeisestä ristiriidasta. Puolustusministeriön mukaan ulkoministeriö vastaa tällaisista ulkopoliittisista huomioista ja ulkoministeriön mukaan puolustusministeriö vastaa Suomen asehankinnoista. Molemmat ovat vuodesta toiseen ilmoittaneet asian olevan toisen ministeriön vastuulla.

ICAHD Finlandin hallituksen jäsen Syksy Räsänen kirjoitti vuonna 2012, että *"on vain ajan kysymys, koska Israel on taas asekauppakiellossa, kuten vuosina 1982-1994. EU-parlamentti äänesti 2002 asekauppasaarron puolesta, mutta EU:n demokratiavajeen takia tällä ei ole juuri merkitystä. Heinäkuussa 2011 eurooppalaiset asekauppaa vastustavat järjestöt vaativat kattavaa asekauppakieltoa Israelille"*.

Suomen ja Israelin välisen asekaupan vastustus on kasvanut jatkuvasti viime vuosina. Vaikka kauppaa Israelin kanssa on käyty eniten Erkki Tuomiojan ulkoministerikausilla, on hän julkisesti sanonut, ettei asekauppaa Israelin kanssa tulisi enää jatkaa. SDP:n, vasemmistoliiton ja vihreiden nuorisojärjestöt, kuten myös Vasemmistoliitto, ovat kaikki vaatineet asekaupan lopettamista. Myös kansalaisaloite –palvelussa vaaditaan loppua Suomen ja Israelin asekaupoille.

SDP:n puheenjohtaja Antti Rinne ja Vihreiden puheenjohtaja Ville Niinistö ovat vaatineet Israelin viimeaikaisten sotatoimien jälkimainingeissa Suomen Israel-asekauppojen jäädyttämistä. Rinteen mukaan hänen linjauksensa koskee uusia asekauppoja, ei nykyisten keskeyttämistä. Niinistö puolestaan tweettasi *"Stop aseviennille Israeliin. Stop asehankinnoille Israelista. Suomen ja EU:n oltava rauhan ja ihmisyyden puolella"*.

PAULI HUOTARI

Artikkeli on julkaistu myös Pax-lehdessä 3/2014. www.pax.fi

MITÄ SIVARI duunaa nyt?

SIVARI

Matti Voipio

NYKYINEN DUUNI

Opettaja peruskoulussa

SIVIILIPALVELUSPAIKKA

Valtion Ravitsemuskeskus

Milloin ja minkä ikäisenä suoritit siviilipalveluksen?
Vuonna 1977-78, 22 -23 vuotiaana.

Kuinka pitkä oli siviilipalvelusaika tuolloin?
Palvelusaika oli 12kk.

Miten vakuutit vakaumuksentutkintalautakunnan? (vakaumuksentutkintalautakunta tutki siviilipalvelukseen hakijat vuosina 1956-1987)
En ollut ollenkaan vakaumuksentutkintalautakunnan edessä. Vakaumustani tutki Turun pääesikunnassa majurin arvoinen henkilö, joka haastattelun alussa selitti itse olevansa täysin puolueeton. Haastattelu kesti kahdeksan tuntia ja koko aika oli pelkkaa piruilua minua kohtaan. Vakaumukseni kirjallisina todistajina ts. suosittelijoinani olivat veljeni ja ystäväni. Kummankaan todistusta ei otettu vakavasti. Lopussa majuri uhkasi kutsuvansa minut vaikka 8 kertaa uusintakuulusteluihin omalla kustannuksellani jos en ymmärtäisi antaa periksi. Totesin, että minut voi vieda saunan taakse vaikka siina paikassa jos sita halutaan. Lopuksi paperini lähetettiin vakaumuksentutkintalautakuntaan sivariksi suoiteltavana. Haastattelijan mukaan sillä perusteella, että olin niin supliikkimies että jos minut vietäisiin armeijaan niin koko komppania olisi lakossa kahdessa viikossa.

Työpaikkasi ja työtehtäväsi siviilipalvelusaikana?
Valtion Ravitsemuskeskus vastasi tuolloin keskitetysti ruokahuollosta kaikissa valtion toimipaikoissa kuten kurssikeskuksissa, tietyömailla, vankiloissa, virastoissa, yliopistoissa, jne. Aluksi minut lähetettiin Auran avovankilan keittiöön tiskaajaksi, vaikka olin koulutettu kokki. Olivat jossain viranomaisessa mokanneet ja kun muistutin Ravitsemuskeskukselle koituvista kustannussäästöistä mikäli minut työllistettäisiin kokin tehtäviin, sain kiireen vilkkaa siirron Helsinkiin. Toimin siellä sijaistajana, eli työskentelin useissa eri kohteissa riippuen henkilökuntatarpeesta. Tein kaikenlaisia keittiöhommia, pääasiassa kuitenkin suurtalouskokin ja vuorovastaavan töitä mm. opetushallituksen ruokalassa. Olin yleensä viikonloppuisin töissä, sivarille kun ei tarvinnut maksaa mitään lisiä.

Mitä töitä olet tehnyt sivarin jälkeen?
Heti sivarin jälkeen lähdin kiertämään Eurooppaa, tutustumaan eri ruokakulttuureihin ja omaan itseeni. Tein vaihtelevasti keittiöhommia sekä mm. ajoin kuorma-autoa, myin turkiksia ja soitin posetiivia toreilla. Lopulta löysin itseni tunturihotellin keittiömestarina Tornionjärven rannalta.

Myöhemmin olen toiminut vetokoiraohjelmapalveluyrittäjänä ja ruokapalveluyrittäjänä. Olen myös tehnyt keikkahommaa ohjelmistopalveluyritykselle ja 90-luvulta lähtien tehnyt opettajan sijaisuuksia alettuani opiskelemaan pedagogiikkaa vuonna 1989. Valmistuin vuonna 2011 kielikylpyyn erikoistuneeksi luokanopettajaksi ja olen siitä lähtien tehnyt luokanopettajan hommia. Koko ajan olen tehnyt myös kokkauskeikkoja silloin tällöin, usein myös vapaaehtoistyönä eri järjestöjen leireillä. En ole mitenkään uraorientoitunut ihminen, vaan olen paljon ollut kotona lapseni kanssa ja kokenut muutenkin ihmissuhteet työuraa tärkeämmäksi.

Miten siviilipalveluksen suorittaminen on vaikuttanut työpaikan saantiin?
Ei mitenkään. En ole koskaan peitellyt asiaa, eikä siitä ole ollut haittaa. Tosin ollessani Västanfjärdin kunnassa emäntä-siivooja-vahtimestarina peruskoulussa silloinen esimieheni kunnanjohtaja (ja myöhemmin puolustusministeri ja sisäministeri) Jan-Erik Enestam ei olisi halunnut maksaa ikälisää sivariajalta, vaikka varusmiespalveluksen ajalta ikälisä kuului kaikille. Minun piti iskeä hänelle lakikirja eteen saadakseni lisän.

Oliko siviilipalveluksesta hyötyä?
Sivari on antanut näkokulmia eri tilanteisiin, kokemuspohjaa tuli lisää valtavasti. Järkytän mielelläni kanssaihmisiä sivariudellani. Erämiehen olemukseni ei istu yleiseen yhä negatiiviseen ennakkokäsitykseen sivareista, mikä herättää ihmisissä ristiriitaisia ajatuksia ja hyvä niin. Ennakkoluulot on hyvä välillä lyödä pirstaleiksi.

Mieleen jäänyt tapahtuma tai sattumus siviilipalvelusajalta?
Kuljin aina silmät ja korvat auki. Minulle sanottiin, että kun teen viikonloppuvuoroja niin saan vastaavasti kuntoisuuslomia. Kun sitten tuli lomille tarvetta ja lähdin esimieheltäni kysymään että mites niiden kuntsareiden kanssa, niin vastaus oli ettei mitään kirjallista sopimusta niistä ole, joten se siitä. Soitin tyoministeriön esittelijälle joka oli luutnantti(evp) mutta oikeamielinen ihminen ja tiedustelin, miten voin asiassa toimia. Esittelijä vastasi, ettei voi auttaa, mutta kysyi retorisesti, tiedänkö asioita Ravitsemuskeskuksesta, joita ei haluta painettavan Ilta-Sanomiin.

Olin ollut Otaniemessä Dipolin keittiössä tuuraamassa ja tukkuyhtiö Tukon edustaja oli kysynyt emännältä, että ovatko kaikki työntekijät jo saaneet tukun kahvipaketin jouluksi. Ei oltu saatu, ja emäntä sitä pääjohtaja Ketolalta kyselemään, jolloin Dipolin työntekijöille löytyikin kullekin paketti. Muissa toimipaikoissa ei Tukon joulukahvipaketteja oltu jaettu ja kun olin nähnyt Ravitsemuskeskuksen pääpaikalla kerran käytävällä rullakon kahvipaketteja, niin asia oli selvä: Pyysin päästä esimieheni puheille ja kysyin vain: ”Mites ne Tukon kahvit?”, jolloin esimies pääjohtajan Ketolan toimistossa käytyään sieltä kuuluneen äänekkään sananvaihdon jälkeen toi 30 päivän kuntoisuuslomatodistuksen.

Onko vakaumuksesi säilynyt? Mitä tekisit, jos nyt joutuisit kutsuntoihin?
Kieltäytyisin, vakaumukseni on säilynyt. Ei tartte kun vilkuilla ympärille ja näkee heti sotahulluja ja huolestuttaa. Nuorempana en puolustautunut kun vedettiin turpiin, vaan käänsin toisenkin posken. Nyt varmaankin tekisin lähitilanteessa toisin, etenkin jos rakkaitani uhattaisiin. Asetta en silti käyttäisi.

Uskoin sivariaikanani, etta kun olen 50-vuotias niin maailmassa ei enää sodita, ydinaseet on tuhottu ja ihmiset pitävät huolta toisistaan. Olin valitettavasti väärässä.

JUSSI HERMAJA

40 VUOTTA PIIKKINÄ MILITARISMIN LIHASSA

Aseistakieltäytyjäliitto juhli 40-vuotista toimintaansa Rauhanasemalla järjestetyssä kutsuvierastilaisuudessa.

Ohjelmaan kuului lukuisia muisteluita vuosikymmenten varrelta. Juhlat jatkuivat iloisesti aamun tunneille saakka.

ASEISTAKIELTÄYTYMINEN
toisessa tasavallassa

Vuonna 1959 uudistettiin Suomessa Arndt Pekurisen aikaista aseistakieltäytyjälainsäädäntöä. Laki asevelvollisuuden täyttämisestä aseettomana (219/59) mahdollisti sellaisen asevelvollisen vapauttamisen aseellisesta palveluksesta, jolla oli *"uskonnolliseen tai siveelliseen vakaumukseen perustuvat omantunnonsyyt"*. Aseettoman palveluksen saattoi suorittaa rauhan aikana

1. puolustuslaitoksessa
2. valtion siviilihallinnon tehtävissä
3. tai erityisessä työlaitoksessa

Ensimmäinen vaihtoehto vastaa nykyistä aseetonta armeijapalvelusta ja toinen vaihtoehto nykyistä siviilipalvelusta. Kolmas vaihtoehto oli tarkoitettu lähinnä Jehovan todistajille. Kaikista näistä palvelusmuodoista käytettiin siis nimitystä *'aseeton palvelus'*.

Palvelusajat lyhenivät. Palvelus siviilihallinnon tehtävissä kesti 14 kuukautta aiemman 16 kuukauden sijaan. Aseistakieltäytyjät alistettiin valtakunnallisen tutkijatoimikunnan kuulusteltaviksi. Toimikuntaan kuului tuomari, upseeri, psykiatri, pappi ja sosiaaliministeriön edustaja. Toimikunta oli puolustusministeriön alainen, ja sen päätöksistä saattoi valittaa puolustusministeriöön.

Uusi laki oli voimassa kymmenisen vuotta. Seuraava säädettiin vuonna 1969. Vuoden 1959 lain voimassaoloaikana yli 1400 henkilöä kieltäytyi aseista puolustusministeriön tilaston mukaan. Siveellisistä (eettisistä) syistä kieltäytyi vuoteen 1967 mennessä vain 30 henkilöä.

JEHOVAN TODISTAJAT TYÖLAITOKSEEN

Jehovan todistajia varten perustettiin vuonna 1961 Satakunnan takamaille Karvian erityistyölaitos sosiaaliministeriön alaisuuteen. Kysymyksessä ei ollut vankila, mutta käytännössä sen ns. pakkopuoli – jonne johtaja Toimi Salokangas siirsi Jehovan todistajat – oli vankilaa pahempi.

Lakisääteinen *"palvelusaika"* Karvialla oli 16 kuukautta, minkä lisäksi *"palvelusta"* suorittaneet saivat keskimäärin vuoden verran ylipalvelusta. Tämän kahden ja puolen vuoden aikansa Jehovan todistajat viettivät 8-10 hengen huoneissa, joissa oli kussakin yksi sähkölamppu, yksi kuivakäymälä ja noin kymmenen astetta lämmintä talvisaikaan alimpien makuulavereiden tasolla.

Tarkkaa kotiuttamisaikaa ei ilmoitettu *"palvelusta"* suorittaneille, ja heidän tapaamis- ja kirjeenvaihto-oikeuttaan rajoitettiin voimakkaasti.

Karvian erityistyölaitoksesta tuli julkinen skandaali 1960-luvun lopulla, ja se ristittiin lehdistössä *"keskitysleiriksi"*. Presidentti Kekkonen vierailu paikassa henkilökohtaisesti, ja se lakkautettiin vuonna 1969. Pienen hapuilun jälkeen käytännöksi vakiintui tämän jälkeen, että jehovalaiset aseistakieltäytyjät tuomittiin yhdeksän kuukauden vankeusrangaistuksiin.[1]

LIUHUPARRAT SOTILASPASSIA POLTTAMASSA

Vuoden 1959 lain keskeinen tarkoitus oli pitää aseistakieltäytyjien määrällinen kasvu kurissa. Tätä tarkoitusta palvelivat pitkä palvelusaika ja tutkijatoimikunta. Lisäksi aseistakieltäytyminen pyrittiin rajaamaan muutamiin ei-luterilaisiin seurakuntiin. Ei-uskonnollinen kieltäytyjä ei todennäköisesti läpäissyt kuulustelua. Reservistä kieltäytymisen mahdollisuutta ei ollut.

Viranomaisten kontrollijärjestelmä petti vuosina 1967-69. Ensimmäinen oire oli Helsingin Sadankomitean järjestämä 'Helluntain epämarssi' vuonna 1967. Tilaisuuden päätteeksi neljä armeijan käynyttä poltti julkisesti sotilaspassinsa Runebergin patsaan juurella. Yksi passinpolttajista, kirjailija Markku Lahtela piti puheen otsikolla *"Täten eroan puolustuslaitoksesta"*.[2] Puheessa hän vaati oikeutta reservistä kieltäytymiseen.

Passin polttaminen johti myrskyisään lehdistökeskusteluun, jossa käytettiin sadankomitealaisista vakiintuneita uusia nimityksiä *"liuhuparta"* ja *"partaradikaali"*. Helsingin raastuvanoikeus tuomitsi liuhuparroille 80 päiväsakkoa kullekin, ja puolustuslaitos toimitti heille uudet sotilaspassit.

KIELTÄYTYMISEN UUDET PERUSTELUT

"Siveellisiä" kieltäytyjiä alkoi tungeksia tutkijalautakunnan kuulusteltavaksi samoihin aikoihin. Monet kieltäytyjät hylkäsivät kokonaan jaottelun uskonnollisiin ja siveellisiin vakaumuksiin ja kieltäytyivät poliittisten, yhteiskunnallisin ja järkiperäisin syin. Nämä kieltäytymisperusteet olivat täysin lain ulkopuolella, ja tutkijatoimikunta reagoi hylkäämällä anomukset valtion siviilihallinnon tehtäviin.

Erityisen merkittäväksi tuli nouseva sosiaalidemokraattinen politiikko Ilkka Taipale, joka kieltäytyi vuonna 1967. Hän selvitti kieltäytymisperusteitaan Kansan Uutisissa 17.11.1968 seuraavasti:

"Olen ilmoittanut kieltäytyväni yhteiskunnallisen ja poliittisen vakaumuksen takia. (…) En yleensä koskaa näe tekojeni motiiveiksi "omantunnon äänen" kehotusta tai siveellistä katsomusta. Vielä vähemmän puhun uskonnollisesta vakaumuksesta, koska kaikkinainen uskonnollinen houre on ollut jo kauan etäistä ja outoa minulle. (…) Ajatus, että nykyinen puolustuslaitoksemme todella ehkäisisi jonkin sodan syttymistä tai pelottaisi jotakin suurempaa valtaa, tuntuu minusta mielettömältä. (…) Armeijamme on Potemkinin kulissi, jota ylläpidetään siksi, että Neuvostoliiton konservatiivi-

Asevelvollisten tutkijalautakunta pitämässä pikaoikeudenkäyntiään

set tahot pitävät sitä tärkeänä ja yya-sopimus niin ollen sitä edellyttää ja toisaalta siksi, että monien taantumuksellisesti ajattelevien ihmisten vääristynyt mielikuva turvallisuudesta sitä edellyttää".[2]

Tutkijatoimikunta hylkäsi Ilkka Taipaleen ja hänen kanssaan kieltäytyneen Kimmo Kevätsalon vakaumuksen. Nämä tekivät tapauksesta julkisen, ja Taipale ilmoitti vaativansa poliittisen vangin oikeuksia jos hän joutuu vankilaan. Kun hänet määrättiin astumaan Upinniemen rannikkojääkäripataljoonaan helmikuussa 1969, hän julisti nälkälakon.

Taipaleen tapaus oli kiusallinen sosiaalidemokraattiselle puolueelle, sillä Taipale oli asettumassa ehdokkaaksi seuraavan vuoden eduskuntavaaleissa. Niinpä Taipaleen puoluetoveri, pääministeri Mauno Koivisto kehotti julkisesti Taipaletta anomaan lykkäystä, jotta hän voisi anoa uudelleen siviilipalvelukseen kunhan paraikaa eduskunnan käsittelyssä oleva laki hyväksyttäisiin. Taipale ja Kevätsalo anoivat lykkäystä ja tulivat hyväksytyiksi uuteen siviilipalvelukseen joulukuussa 1969.

YLLYTYSTÄ!

Ennen kuin uusi siviilipalveluslaki oli saatu hyväksytyksi, aseistakieltäytyjien kontrollijärjestelmä ajautui jo uuteen kriisiin. Helmikuussa 1969 ylioppilas Erik Schüller, jonka poliittisluontoisen vakaumuksen tutkijatoimikunta oli hylännyt, piti Helsingissä Vanhalla ylioppilastalolla lyhyen puheen. Satojen kuuntelijoiden läsnäollessa hän kehoitti tutkijalautakunnan hylkäämiä aseistakieltäytyjiä pysymään kieltäytymisessään, ts. rikkomaan lakia ja olemaan noudattamatta palvelukseenastumismääräystä.

Provosoiviksi Schüllerin puheen tekivät seuraavat lauseet:

"Yllytys rikolliseen tekoon on rangaistava teko, josta tuomio voi olla jopa kaksi vuotta vankeutta. (…) Jätän esimerkiksi paikalla olevien reservin upseerien ja Suopon edustajien huoleksi, että ilmoitus juuri tekemästäni rikoksesta tulee asianmukaisesti yleisen syyttäjän tietoon. Jollei ilmiantoa suoriteta, se lienee katsottava osoitukseksi siitä, etteivät paikallaolevat reservin upseeritkaan ja Suopon edustaja pidä kieltäytymistä tutkijalautakunnan hylkypäätöksistä huolimatta rikollisena tekona."[3]

Paikalla ollut suojelupoliisin edustaja vei asiasta tiedon esimiehelleen, joka teki Schüllerista ilmiannon rikoslain 16. luvun 9. pykälän rikkomisesta. Tuossa lainkohdassa määriteltiin tuomio sille, joka on houkutellut asevelvollisen jäämään pois kutsunnoista tai palveluksesta: Jos se tapahtui julkisesti väkijoukossa tai sanomalehdessä tahi muun esityksen välityksellä, jota hän on levittänyt tahi pannut tai asettanut julki, olkoon rangaistus: kuritushuonetta vähintään yksi ja enintään seitsemän vuotta tahi vankeutta vähintään yksi vuosi.

Lainkohta oli säädetty Saksan aseveljeyden aikana vuonna 1943.

FARSSI OIKEUSSALISSA

Schüller ei mennyt raastupaan yksin. Useilla paikkakunnilla ruvettiin keräämään nimiä listoihin, joiden teksti yllytti hylättyjä aseistakieltäytyjiä jatkamaan kieltäytymistään. Nimiä kertyi parisen tuhatta, ja jokainen allekirjoittaja oli syyllistynyt samaan rikokseen kuin Schüller.

Allekirjoitukset toimitettiin Suojelupoliisille ja jaettiin varmuuden vuoksi vielä lehdistölle. Kun viranomaiset olivat tästä huolimatta haluttomia haastamaan tuhansia ihmisiä oikeuteen, eräät allekirjoittajat kantelivat heistä oikeuskanslerille. Jotkut ilmiantoivat itse itsensä syyllistymisestä rikolliseen tekoon.

Niin alkoi Suomen itsenäisyyden ajan merkillisin – ja laajin – oikeusjuttu. Se kesti kolmisen vuotta, ja siinä jaettiin etupäässä sakkotuomioita.

Siviilipalvelusmiesliiton syysliitto-kokous Kulttuuritalolla 8.9.1974

Lehdistön riemuksi syytetyt tekivät oikeudenkäynnistä farssin: tuomareihin suhtauduttiin epäkunnioittavan tuttavallisesti, puolustuspuheenvuoroja esitettiin mm. laulamalla (M. A. Numminen) ja kovimmasta tuomiosta kilpailtiin *"päävoittona"* (Päävoiton peri Seppo Oikkonen; vuosi ja neljä kuukautta. Erik Schüller tuli vasta neljänneksi vuodella ja kahdella kuukaudella, kun Johannes Pakaslahti ja Ilkka Taipale kiilasivat väliin.)

Yllyttäjät saavuttivat tavoitteensa: rikoslain 16. luvun 9. pykälä, oikeuslaitos ja puolustuslaitos tulivat naurunalaisiksi. Schüllerin juttu laukesi lopulta presidentti Kekkosen puuttumiseen asiaan. Hän armahti kaikki tuomion saaneet.[3 4]

LAKI SIVIILIPALVELUKSESTA

Vuonna 1969 syntyi myös uusi laki. Laki aseettomasta palveluksesta ja siviilipalveluksesta (139/69) vakiinnutti aseellisesta palveluksesta vapautetuille kaksi vaihtoehtoa:

1. aseeton palvelus (puolustuslaitoksessa)

2. siviilipalvelus *"valtion siviilihallinnon, kuntien tai kuntainliittojen tehtävissä taikka yliopistollisessa keskussairaalassa"*.

Sekaannuksen välttämiseksi todettakoon siis, että ennen vuotta 1969 näistä molemmista palvelusmuodoista käytettiin nimitystä *'aseeton palvelus'*.

Siviilipalvelusaika lyheni entisestä 14 kuukaudesta 12 kuukauteen. Aseeton armeijapalvelus lyheni 12 kuukaudesta 11:een. Aseistakieltäytyjiä tutkinut toimikunta muuttui nimeltään Asevelvollisten tutkijalautakunnaksi (ATL). Lautakunnassa tuli edelleen olla lainoppinut puheenjohtaja sekä upseeri ja psykiatri. Pappia ja sosiaaliministeriön edustajaa laki ei edellyttänyt.

Vakaumuksen tuli olla laadultaan edelleen *"uskonnollinen"* tai *"eettinen"* (aiemmin *"siveellinen"*). "Eettisen" vakaumuksen käsitettä venytettiin käytännössä niin, että se käsitti erilaiset poliittiset ja rationaaliset kieltäytymisperusteet; Vietnamin sissien toiminnan hyväksymisestä ei enää välttämättä joutunut vankilaan.

ATL:n päätöksestä saattoi valittaa oikeusministeriöön (aiemmin puolustusministeriöön). ATL:n tekemää suullista kuulustelua edelsi paikallisessa sotilaspiirissä tehty *"selvitys vakaumuksen todellisuudesta"*. Selvityksen joutui tekemään sekä kirjallisena että suullisena.

PUOLUSTUSMINISTERIÖSSÄ VALMISTELTU LAKI

Laki sai osakseen kovaa kritiikkiä siksi, että aseistakieltäytyminen oli edelleen rajattu vain rauhanaikaiseksi oikeudeksi, koska kieltäytymisperusteiksi ei hyväksytty virallisesti poliittisia ja rationaalisia syitä ja koska Jehovan todistajat eivät saaneet vapautusta asepalveluksesta Ruotsin malliin.

Laki oli valmisteltu puolustusministeriössä, eikä valmisteleva toimikunta suostunut kuuntelemaan rauhanjärjestöjen näkemyksiä. (Toimikunnan puheenjohtaja, eversti Pekka Kurvinen oli kuuleman mukaan perustellut tämän niin, että *"eihän rikoslakia uudistettaessakaan kuulla rikollisia"*.)

Kymmenisen vuotta myöhemmin rauhanjärjestöjen asettama Siviilipalvelutyöryhmä arvioi vuoden 1969 lakia ja sen taustaa seuraavasti:

"Jos.. laki vaikuttaa edistykselliseltä, ei syynä varmasti ole entisen SS-upseeri Kurvisen tai pääesikunnan myötämielisyyden puuska aseistakieltäytyjiä kohtaan, vaan pakko tehdä jotakin myönnytyksiä vielä suurempien muutosten välttämiseksi."[5]

Uutta parempaa siviilipalveluslakia vaadittiin heti kun Kurvisen laatima laki oli hyväksytty. Ylioppilaslehti julkaisi toukokuussa 1969 viidentoista järjestön allekirjoittaman vetoomuksen valtioneuvostolle uuden lain valmistelemisesta.

YHDEKSÄN KUUKAUTTA TOTAALIKIELTÄYTYMISESTÄ

Vuosina 1970-72 tilanne kuumeni ns. seitsemän kieltäytyjän jupakaksi. Nämä seitsemän ATL:n hylkäämää jatkoivat kieltäytymistään yhteistyössä ja pitivät tapausta mahdollisimman julkisena. Kysymys oli jälleen kieltäytymisperusteista, jotka olivat poliittisia, yhteiskunnallisia ja tarkoituksenmukaisuuteen vetoavia.

Kun kieltäytyjät kuljetettiin poliisivoimin joukko-osastoihin, kun heille langetettiin ketjuuntuvia tuomioita ja kun heitä uhattiin kapinasyytteillä (tuomio jopa kahdeksan vuotta), heidän tapauksestaan kerättiin 17 000 nimen adressi ja tehtiin eduskuntakysely. Heidän kohtelunsa oli yksilöllistä: Reima Kekäläinen suoritti asevelvollisuutensa istumalla kahdeksan kuukautta arestissa Karjalan prikaatin päävartiossa (putkassa istumisen Suomen ennätys), kun taas Juhani Tengén tuomittiin kahdessa erässä yhteensä 10 kuukaudeksi vankeuteen.

Nämä aseistakieltäytyjäkonfliktit eivät johtaneet uuteen siviilipalveluslakiin, niin kuin oli vaadittu. Sen sijaan eduskunta hyväksyi vuonna 1972 lain eräiden vakinaisesta palveluksesta kieltäytyvien asevelvollisten rankaisemisesta. Laki lopetti ns. ketjutuomioden soveltamisen, ja käytännössä totaalikieltäytyjät tuomittiin sen nojalla yhdeksän kuukauden vankeusrangaistuksiin, minkä jälkeen heille ei tullut enää palvelukseenastumismääräyksiä.

SIVIILIPALVELUSMIESTEN MÄÄRÄ KASVOI

1970-luku oli aseistakieltäytyjäliikkeessä rauhallisen kehityksen aikaa vuosien 1967-72 myrskyjen jälkeen. Siviilipalvelusmiesten määrä kasvoi tasaisesti. Vuonna 1971 ATL *"määräsi"* siviilipalvelukseen 201 henkeä, vuonna 1980 jo 912. Suurin osa kasvusta osui eettisten kieltäytyjien kohdalle: heidän osuutensa siviilipalvelusmiehistä kasvoi vuosina 1971-80 58 prosentista 77 prosenttiin. Edellisellä vuosikymmenellä eettisin perustein hyväksytyt olivat olleet selvä vähemmistö.

Totaalikieltäytyjistä valtaosa oli Jehovan todistajia: heitä astui vankeuteen vuosina 1971-80 yhteensä 1005 henkeä eli noin sata vuodessa. "Eettisiä" totaalikieltäytyjiä puolustusministeriö tilastoi vuosikymmenen aikana neljätoista, mutta kaikki kieltäytyjät eivät näy tilastoissa.

Puolustusministeriön tilastoimia aseistakieltäytyjiä oli vuonna 1971 kaikkiaan 300 (0.6 prosenttia ikäluokasta) ja 1980 yhteensä 1034 (2.6 prosenttia ikäluokasta). (Tässä esitetyt luvut eivät täsmälleen vastaa puolustusministeriön esittämiä, sillä ministeriö laskee mukaan aseettomaan armeijapalvelukseen määrätyt. Näitä oli 1970-luvulla vuodessa 60-122 henkeä.) Lisäksi ATL käsitteli kertausharjoituksista kieltäytyneiden ilmoituksia vuosina 1975-80 vajaat 500 kappaletta. Luvuissa eivät näy kaikki tapaukset.

Tärkeäksi kysymykseksi nousi siviilipalveluksen sisältö, ts. palvelusaikana tehty työ. Jyrki Pietilän valituksen mukaan se oli mm. *"luudanheiluttelua, lumenluontia, halkojen viskelyä tai vaikkapa postimerkkien liimailua. Pääasia on, että työtä tehdään, vähemmän tärkeätä mitä työtä ja minkä vuoksi."*[6]

Kutsuntakampanjaa 1970-luvulla.

Siviilipalvelusmiehet vaativat palvelukseen sijoittamisen siirtämistä pääesikunnalta työvoimaministeriölle, ja vaatimus toteutui vuonna 1974. Toteutus oli kuitenkin pettymys: siviilipalvelusasioista vastaamaan siirrettiin pääesikunnasta eversti evp. Kyösti Poutanen, joka ryhtyi sijoittamaan siviilipalvelusmiehiä tvl:n syrjäisille siirtotyömaille.

SIVAREILLE OMA LIITTO

Siviilipalvelusmiehet käyttivät etujärjestönään Sadankomiteaa, kunnes vuonna 1974 perustettiin Suomen Siviilipalvelusmiesliitto. Liitto vaati *"yhteiskunnallisesti kasvattavaa koulutusjaksoa"* siviilipalveluksen alkuun ja tuomitsi parakkityömaiden *"sisällöllisen tyhjyyden"* ja kovan kurinpidon.[7]

Tietöihin sijoittelusta tehtiin kantelu valtion tilintarkastajille. Sijoittelu vaadittiin tehtäväksi yksilöllisin perustein esimerkiksi ammattitaidon mukaan. Vuonna 1979 Arvo Aallon johtama työvoimaministeriö teki palvelukseen joitakin parannuksia, mm. laitoksen yleisen työajan, siis enintään 40 tuntia viikossa. Edellisenä vuonna kunnat saivat oikeuden ottaa käyttöönsä siviilipalvelusmiehiä.

Tietyömaat jäivät vähitellen pois ja tyypillisiksi palveluspaikoiksi vakiintuivat uudelle vuosikymmenelle tultaessa sairaalat, terveyskeskukset, sosiaalialan laitokset, erityiskoulut ja lentokentät. Siviilipalvelusmiesliiton tärkeimmiksi vaatimuksiksi jäivät rauhankasvatuksen periaatteille perustuva alkukoulutus ja palveluspaikkojen avaaminen yleishyödyllisissä kansalaisjärjestöissä.

KUTSUNTAKAMPANJA SYNTYY

Siviilipalveluksesta tiedottaminen oli ongelma, sillä valtion siviili- ja sotilasviranomaiset laiminlöivät tiedottamisen itsepäisesti. Sadankomitea aloitti jo 1960-luvun lopulla perinteen, jossa informaatiota vaihtoehtoispalveluksesta jaettiin kutsuntojen aikana kutsuntapaikan ulkopuolella.

Tämä tietokanava tavoitti vain osan ikäluokasta ja senkin useimmiten siinä vaiheessa kun elämä oli järjestetty armeijaan menemistä silmällä pitäen. Silti tämä jäi ainoaksi tietoväyläksi, ellei kaverien juttuja ja lehdistön mustamaalausta laskettu mukaan.

Jonkinlaiseksi kokonaistietopaketiksi syntyi vuonna 1976 lähes satasivuinen kirja *'Aseeton vaihtoehto'*. 1970-luvulla oli kuitenkin tavallista, että armeijaan astuva nuori ei ollut koskaan elämässään edes kuullut siviipalveluksesta. 1980-luvulla myrskyisien tiedotuskampanjoiden aikana tietämättömyys kävi melko mahdottomaksi.

Tiedon kulkua helpottivat 1980-luvulla syntyneet alajärjestöt, joista tehokkainta työtä teki Helsingin yliopiston sivarit (HYSI, perustettu 1982). Paikallisjärjestöjä syntyi suurempiin kaupunkeihin, mutta ne olivat kituvia ja usein riippuvaisia yhden henkilön aktiivisuudesta.

JUHA TUOMIKOSKI

Julkaistu vuonna 1989 Aseistakieltäytyjäliiton kirjassa "Aseistakieltäytyjän maailma". Antimilitaristin toimitus on tarkistanut faktat vastaamaan nykyistä tietoa, lisännyt väliotsikot sekä muokannut tekstin kappalejakoa.

1 *Hautaviita, Jukka: Uskonnonvapaus ja asevelvollisuus. Tapaus Jehovan todistajat. Jehovan todistajat pois vankiloista -rahasto. Vaasa 1984*

2 *Eikä ketään vastaan: puheenvuoroja rauhasta. Helsinki 1983*

3 *Halonen-Mykkänen (toim.): Tapaus Schüller. Helsinki 1970*

4 *Hallman, Kristiina: Tottelisinko? Suomalaista Sadankomiteaa vuodesta 1963. Julkaisija Suomen Sadankomitealiitto, Vaasa 1986*

5 *Siviilipalvelus – myönteinen vaihtoehto. Vaasa 1981*

6 *Suomen Sosialidemokraatti 6.1.1972*

7 *Aluperäistekstissä "Sen ensimmäinen puheenjohtaja Taisto Hujanen vaati "yhteiskunnallisesti kasvattavaa koulutusjaksoa" siviilipalveluksen alkuun ja tuomitsi parakkityömaiden "sisällöllisen tyhjyyden" ja kovan kurinpidon." Suomen Siviilipalvelusmiesliiton ensimmäinen puheenjohtaja oli lyhyen aikaa Mikael Brunila, jota seurasi Seppo Sorvali. Taisto Hujanen toimi liiton sihteerinä toisessa ja kolmannessa hallituksessa, joiden aikana puheenjohtajana toimi Jorma Hyvärinen. Suomen Siviilipalvelusmiesliiton liittokokous antoi kannanoton siviilipalvelusmiesten koulutuksesta sekä parakkityömaista vuonna 1975.*

ASEISTAKIELTÄYTYJÄLIITON

toiminta KALENTERI

koko syksyn:
KUTSUNTAKAMPANJA

Armeijan käymisen vaihtoehdoista ei vieläkään kerrota kutsunnoissa riittävästi. Tämän vuoksi vapaaehtoiset ympäri maata jakavat joka syksy siviilipalveluksesta, totaalikieltäytymisestä ja palveluksesta vapauttamisesta kertovia lentolehtisiä kutsuntapaikkojen edessä. Kampanja järjestetään kaikilla paikkakunnilla, joilta löytyy vapaaehtoisia sitä toteuttamaan – tule mukaan!
Lisätietoja:
www.akl-web.fi/kutsuntakampanja

Ensi kevääseen asti
TOTAALIKAMPANJA

Totaalikieltäytyjä Henri Sulkun ja kaikkien mielipidevankien vapauttamista vaativa kampanja jatkuu ensi vuoden kevääseen. Voit allekirjoittaa vaatimuksen Sulkun vapauttamiseksi War Resisters' Internationalin sivuilla:
www.wri-irg.org/node/23741
Seuraa myös blogia: www.totaaliblogi.org
#HenriVapaaksi!

5.11.
MUISTOKÄYNTI ARNDT PEKURISEN HAUDALLA

AKL järjestää jokavuotisen muistokäynnin aseistakieltäytyjä Arndt Pekurisen haudalle Malmin hautausmaalle Helsingissä. Suomen armeija murhasi Pekurisen Suomussalmen rintamalla 5.11.1941. Tapaaminen hautausmaan pääportilla klo 18 tai Rauhanasemalla (Veturitori 3) klo 17.15..
Lisätietoja: www.akl-web.fi/tapahtumat/Muistokaynti_Pekurisen_haudalla_2014

23.11.
ASEISTAKIELTÄYTYJÄLIITON SYYSLIITTOKOKOUS

AKL:n sääntömääräinen syysliittokokous Rauhanaseman saunatuvassa Helsingin Itä-Pasilassa (Veturitori 3, sisään rautatien puoleisesta päädystä). Kokous alkaa klo 16 ja siinä käsitellään sääntömääräiset asiat. Tervetuloa!

1.12.
KANSAINVÄLINEN RAUHANVANKIPÄIVÄ

Rauhanvankipäivänä muistetaan rauhaa puolustavien tekojensa vuoksi vapautensa menettäneitä. War Resisters' International julkaisee rauhanvangeista listan sivuillaan (wri-irg.org) – kirjoita kirje tai kortti, ja kokoa kaverisikin tukiviestitalkoisiin!

20.12.
ASEISTAKIELTÄYTYJÄLIITON TUKIKEIKKA

Punkkia Rauhanasemalla (Veturitori 3, Helsinki). Lisätietoja päivitetään mm. AKL:n verkkosivuille ja Facebookiin.

HALUATKO JÄRJESTÄÄ ANTIMILITARISTISTA TOIMINTAA OMALLA PAIKKAKUNNALLASI? Aseistakieltäytyjäliiton toimisto neuvoo mielellään toiminnan järjestämisessä tai paikallisryhmän perustamisessa! **OTA YHTEYTTÄ:** toimisto@akl-web.fi

WANHAT WALITUT

AKL 20-VUOTTA!!!

SIVARI 2/1994

Aseistakieltäytyjäliiton 20-vuotisjuhlaseminaarissa (23.4.) oli mielenkiintoisia puheenvuoroja sekä olutta.

Jyrki Pesola kertoi Aseistakieltäytyjäliiton alkutaipaleesta. Alustus osoitti ns. sosiaalisen tilauksen AKL:n edeltäjäjärjestölle Suomen Siviilipalvelusmiesliitolle. Maallisperusteinen aseistakieltäytyminen oli 1960-luvun lopulta lisääntynyt. 1974 perustettu liitto vaati mm. armeijan menojen leikkaamista samassa suhteessa kuin ihmiset kieltäytyvät aseista sekä katsoi, että siviilipalvelusmiehiä tulee kasvattaa sosiaaliseen vastuuseen ja ahkeruuteen. Tämä herätti nytkin keskustelua. Senaikaisissa hallituskokoonpanoissa saatiin joitakin parannuksia sivareiden asemaan. Asevelvollisten tutkijalautakunnan harjoittama vakaumuksentutkinta oli keskeinen konfliktialue ja tilanne paheni vuosikymmenten lopulla.

Pertti Haaparanta kertoi mielipidevangin kokemuksia vakaumuksentutkinnan rattaissa 1980-luvun alussa. Ilpo Helén kertoi taistelusta Lex Pihlajamäkeä vastaan. Keskustelua virkisti mm. Kaj Ranisen huomio, että pyllynpaljastajat leimasivat liikkeen vahingollisesti hamaan tuntemattomaan tulevaisuuteen. Tom Lindahlin puheenjohdolla ja -pidolla edettiin Thomas Hackmanin aiheeseen sivareiden edunvalvonnan institutionalisoitumisesta Lex Kanervan aikaan. Nanni Akkola-Sahinler selvitti alistumattomuus-kampanjaa ja naisten läpimurtoa. Myös Roope Ryömän sivarilakko- ja nälkälakkokertomukset sekä Kaj Ranisen pohdinta nykyisestä ja tulevasta sivareiden edunvalvonnan ja antimilitaristisen liikkeen erkanemisesta herättivät mielipiteitä.

Sitten me ryypättiin (ja jo sitä ennen). Ryyppäyksen eriaikaisuudesta huolimatta seminaari täytti perustehtävänsä: monet puhuivat ja monet kuuntelivat. Lisää puretaan muistiinpanoista ehtiessämme.

Koko lehti osoitteessa
http://akl-web.fi/sivari_et_totaali

50 vuotta sadankomitealaisuutta

Johannan Sumuvuoren toimittama Rauhan ytimessä - Sadankomitea 50 vuotta kertoo viime vuonna pyöreitä täyttäneestä Sadankomiteasta. Teoksen toimittajan mukaan kyseessä ei ole kyseisen rauhanjärjestön historiikki vaan kokoelma eri näkökulmista kirjoitettuja tekstejä, joita yhdistää *"sadankomitealaisuus"*.

Kirjoituskokoelmasta saa silti hyvän kuvan järjestön perustamisesta ja sen viisikymmenvuotisesta historiasta, sillä artikkelit on järjestetty väljän kronologisesti vuosikymmen kerrallaan.

1960-LUVUN RADIKALISMI

Sadankomitea perustettiin vuonna 1963 *"sitoutumattomaksi rauhanjärjestöksi"*. Mikko Metsämäki kertoo artikkelissaan, kuinka Suojelupoliisi tarkkaili järjestöä usean vuoden ajan aina sen perustamisesta lähtien. Sittemmin julkiseksi tulleessa Supo:n raportissa Sadankomiteaan perustajia kuvailtiin sanoilla: *"joukko eri mielipiteitä omaavia pasifistisia idealisteja, jotka pitävät Bertrand Russelia esikuvanaan"*.

Sadankomitean tarkoitus oli toimia itsenäisenä rauhanjärjestönä vastapainona Neuvostoliittoon kritiikittömästi suhtautuneeseen Rauhanpuolustajat -järjestöön. Sadankomitealaisuuteen kuului vaatimus Kylmän sodan molempien suurvaltablokkien (ydin)aseriisunnasta.

Pian perustamisensa jälkeen Sadankomitean ajautui sisäiseen kriisiin, kun järjestön aktiivit jakautuivat *"tutkijoihin"* ja *"marssijoihin"*. Tutkimusta ja tiedon levitystä painottaneet *"tutkijat"* jäivät lopulta enemmistöksi ja määrittivät järjestön suunnan.

Johanna Sumuvuori (toim.), Rauhan Ytimessä – Sadankomitea 50 vuotta, Into-kustannus (2013)

HILJAISELOSTA UUTEEN NOUSUUN

1970-luvun alkupuolella *"taistolaisina"* tunnettu Suomen kommunistisen puolueen sisäinen oppositioryhmä pyrki aktiivisesti valtaamaan kaikenlaisia ryhmiä ja kansalaisjärjestöjä. Sadankomitean hallituspaikoista käytiin tiukkoja äänestyksiä, mutta järjestö säilyi lopulta *"itsenäisenä"*. Sadankomitean toiminta kuitenkin väheni huomattavasti taistolaisten viedessä tilaa itsenäisiltä toimijoilta.

1980-luvulla Sadankomitean aktiivisuus lisääntyi erityisesti Euroopassa syntyneen uuden rauhanliikkeen ansiosta. European Nuclear Disarmament eli END-liike kamppaili ydinaseista vapaan Euroopan puolesta. Liike kritisoi kylmän sodan kaikkia osapuolia, mikä herätti närkästystä yhtä lailla taistolaisissa kuin Suomen virallisen ulkopolitiikan edustajissa. Euro-ohjusten vastaisiin mielenosoituksiin osallistui Suomessa satoja tuhansia ihmisiä.

Sadankomitean toiminta hiljeni uudestaan 1990-luvulla. Vuosikymmenen alun laman *"hoitotoimenpiteisiin"* kuului rauhanjärjestöjen valtionapujen leikkaaminen puolella. Uuden vuosituhannen alussa syntynyt Afganistanin ja Irakin sotia vastustanut valtava maailmanlaajuinen rauhanliike toi kuitenkin Sadankomiteaankin uutta potkua.

Kalle Kallio kuvaa artikkelissaan mielenkiintoisesti rauhanliikkeen lähihistoriaa. Kallio pohtii myös kriittisesti massamielenosoituksien vaikutusmahdollisuuksia: *"Suurmielenosoitukset olivat rauhanjärjestöjen näkökulmasta eräänlainen harha, jotka toivat rutkalti julkisuutta ja näkyvyyttä, mutta edistivät itse asiaa veraten vähän. Afganistan pommitettiin ja Irak miehitettiin mielenosoituksista huolimatta."* Tällaista itsekritiikkiä olisi voinut olla kirjassa enemmänkin.

HITTEJÄ JA HUTEJA

Rauhan ytimessä sisältää kiinnostavan kokonaiskuvan Sadankomitean historiasta ja *"sadislaisten"* ajatuksista. Kirjan loppupuolella käsitellään myös Sadankomitean viime vuosien toimintaa, kampanjoita ja linjauksia.

Kokoelmaan mahtuu myös muutama artikkeli varsinaisen aiheen ulkopuolelta. Professori Heikki Patomäen haastattelun valikoituminen kirjan viimeiseksi tekstiksi ei vaikuta perustellulta. Sen sijaan Hannu Reimen kuvaus Lähi-Idän kriisin kärjistymisestä 1960-luvulla on sikäli perustelua, että rauhanomaisen ratkaisun löytäminen Israelin ja Palestiinan konfliktiin on yhä yksi rauhanliikkeen ajakohtaisemmista ja vaikeimmista kysymyksistä.

Rauhan ytimessä on suositeltavaa luettavaa kaikille Sadankomiteasta ja laajemmin suomalaisesta rauhanliikkeestä kiinnostuneille.

JUHO NARSAKKA

Aseistakieltäytyjäliitto

Aseistakieltäytyjäliitto on vuonna 1974 perustettu nuorten rauhanjärjestö. Sillä on kaksi roolia: toisaalta se toimii aseistakieltäytyjien etujärjestönä, toisaalta se on kaikille avoin militarismin vastainen järjestö. Sen jäseneksi voivat liittyä ja siinä toimia kaikki iästä tai sukupuolesta riippumatta.

AKL ei usko aseisiin perustuvaan turvallisuuteen. On väärä lähtökohta, että eri valtioiden ja niissä asuvien ihmisten intressit ovat vastakkaiset, että turvallisuus on turvallisuutta toisia valtioita, toisia ihmisiä vastaan. Toisten ihmisten tappaminen tai siihen valmistautuminen ei luo suojaa todellisia uhkia kuten ympäristöongelmia tai köyhyyttä vastaan. Pikemminkin sota ja asevarustelu pahentavat näitä ongelmia tuhlaamalla niiden ratkaisemiseen kipeästi tarvittavia taloudellisia ja inhimillisiä voimavaroja. Ihmiskunta voi ratkaista olemassaoloaan ja kotiplaneettaansa uhkaavat vaarat vain toimimalla yhdessä.

Aseisiin perustuvan turvallisuuden sijasta AKL haluaa omalta pieneltä osaltaan olla rakentamassa maailmaa, jossa vallitsee todellinen turvallisuus. Turvallisuus, joka ei perustu aseisiin, vaan siihen, ettei kukaan enää tarvitse aseita. AKL:n toiminnan pohjana on kansainvälinen sodanvastustajien julistus: ***"Sota on rikos ihmiskuntaa vastaan. Siksi olen päättänyt olla tukematta minkäänlaista sotaa ja kamppailla sotien kaikkien syiden poistamiseksi"***. AKL näkee sotien syinä ihmisten välisen epätasa-arvon ja todellisten vaikutusmahdollisuuksien puutteen. Toisin sanoen se näkee sotien syynä rakenteellisen väkivallan, joka puolestaan luo väkivaltaisia rakenteita - armeijoita. Paitsi että armeijat ovat tulosta rakenteellisesta väkivallasta, ne myös ylläpitävät sitä. Sen takia pidämmekin aseistakieltäytymistä ja antimilitarista toimintaa tärkeänä osana taistelussa oikeudenmukaisemman maailman puolesta.

AKL toimii siviilipalveluksen kehittämiseksi niin, että aseistakieltäytymisestä tulee varteenotettava vaihtoehto yhä useammalle asevelvolliselle, ja tukee totaalikieltäytymistä.

YHTEYSTIEDOT

Aseistakieltäytyjäliitto
Rauhanasema
Veturitori 3
00520 Helsinki

puh 040 836 2786
fax 09 147 297
toimisto@akl-web.fi
http://www.akl-web.fi/

ASEISTAKIELTÄYTYJIEN NEUVONTA
puh 040 836 2786, neuvonta@akl-web.fi

LAKIAPUA
lakiasiainsihteeri Juha Keltti
040 563 8731, juha.keltti@akl-web.fi

TOIMINTARYHMÄT
AKL-Tampere: tampere@akl-web.fi

Oletko kiinnostunut AKL-toiminnasta omalla paikkakunnallasi? Ota yhteyttä toimistoon, niin neuvomme!

MUITA YHTEYSTIETOJA
War Resisters' International
5 Caledonian Road,
London N1 9DY, Britain
info@wri-irg.org
http://www.wri-irg.org

LIITY JÄSENEKSI

Aseistakieltäytyjäliiton jäseniksi voivat liittyä aseistakieltäytyjien lisäksi kaikki muutkin, jotka kannattavat liiton periaatteita. Perusjäsenmaksu on 10 euroa, alennettu maksu 5 euroa (palveluksessa oleville sivareille, totaalikieltäytyjille - joiden oikeusprosessi on kesken - ja kaikille maksuvuonna 22 vuotta tai vähemmän täyttäville). Tukijäsenmaksu on 20 euroa.

Maksa jäsenmaksusi tilille FI87 8000 1700 7505 41. Kirjoita viestiosaan nimesi ja yhteystietosi (kuten katuosoitteesi lehteä varten)! Jäsenmaksuun sisältyy neljä kertaa vuodessa ilmestyvä Antimilitaristi -lehti.